

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

1 9 6 2

ŠTEV. 6

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

KAZALO

Nadžkof Anton Vovk govori	177
David Doktorič: Blagoslovljen bodi njegov spomin	179
Novo rubrike in sv. Jurij	181
Odšli so pred nami	183
Novice od povesod	192

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračajte naravnost na upravo: Rev. Stanko Škrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina, ali pa na sledeče sobrate poverjenike:

Kanada: Rev. Anton Vukšinič, 146 Bell Street, Port Colborne, Ontario.

U. S. A.: Rev. Jožef Ferkulj, St. Vincent Home, 1340 N. — 10 Str. Quincy, Illinois, USA.

Čile: Rev. dr. Trdan, Capellán, Hacienda Acuelo, Est. Hospital, Chile.

Italija: Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma.

Trst: Msgr. Jože Javnik, Boršt 91, Trieste.

Gorica: Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gorizia.

Avstrija: Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Naročnina: Za Argentino in Čile 150 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so nameni zanj že določeni. Maše, za katere nam ni sporočeno, da so sprejete oz. opravljene, smatramo za neopravljene in naročnino za neporavnano.

Uprava

OMNES UNUM

LETO IX.

1962

ŠTEV. 6

NADŠKOF ANTON VOVK GOVORI

(Govor v lj. st. dne 9. sept. ob 500-letnici lj. škofije)

„Trøedinemu Bogu; Mariji, vedno Devici in Slovencev Kraljici; sv. Jožefu, zaščitniku sv. Cerkve in zavetniku slovenskih dežel; sv. Mohorju in Fortunatu, dosedanjima zavetnikoma ljubljanske škofije; sv. Cirilu in Metodu, slovanskima blagovestnikoma in poslej zavetnikoma ljubljanske nadškofije; sv. Nikolaju, patronu ljubljanske stolnice; vsem svetnikom, katerih svetinje hranijo cerkve naše nadškofije in katerih imena nosijo verniki; vsem našim angelom varuhom — hvala, tisočera in prisrčna zahvala za današnji praznik.

Brez božje milosti bi ga ne bili doživeli.

Vam, prevzvišeni in prečastiti gospodje nadškofje in škofje, apostolski administratorji in zastopniki redov, dušni pastirji Ljubljane in dežele, posebej pa vam, dragi verniki, iskren pozdrav in zahvala, da ste prihiteli v takem številu v našo lepo obnovljeno stolnico proslavljat visoki jubilej. V posebno čast nam je, da so prišli nekateri naši bratje in sestre po veri in krvi tudi iz tujine, celo iz daljne Amerike.“

Zaradi bolezni je naprej nagovor prevz. ljubljanskega nadškofa prebral generalni vikar dr. Jože Pogačnik:

„Pa kaj bi pomenila petstoletnica ob perušenih in zapuščenih cerkvah, kaj ob mrtvih in brezvernih srcih? Tako pa po petsto letih vera v naših srcih še gori, da z velikimi žrtvami obnavljamo in polnimo svoje cerkve in da smo se na ta jubilej tako ganljivo in spodbudno obnavljali tudi duhovno v misijonih.

Noben slovenski rod še ni bil postavljen na tako odgovorno mesto kakor naš. Živimo v silnih časih, ko se lomijo svetovi. Ali bomo mogli rešiti sebi in prihodnjim tiste največje vrednosti življenja, ki nam niso dane le za petsto let, tudi ne samo za tisoč let, ampak za vekomaj? Ali bomo kos tej nalogi? Bomo — ali samo z enim pogojem: da se ne izneverimo Bogu in življenju. Če se pomehkužimo in bomo sebično iskali le svojih užitkov, bo naš narod najden prelahek in izbrisan bo s površja zemlje. Naši starši so spoštovali svetost zakona, zato je Bog blagoslovil naš narod, da je rastel in se množil, da je celil strašne rane, ki mu jih je sekal čas, da smo se množili doma in dali še svetu spodoben delež. Samo iz take resne službe Bogu in življenju se bomo ohranili tudi zanaprej. Zato tisočkrat hvala junakom te službe iz vere v Boga, posebej še tistim, ki so v obrambi vere in naroda umirali. Očem nespametnih so se zdeli mrtvi, njih odhod je veljal za nesrečno ločitev od nas za uničenje, oni pa so v miru (Modr 3, 2-3).

Skozi petsto let nam je Bog obujal duhovniških poklicev, da je Cerkev lahko pošiljala svojim vernikom škofo in duhovnike, da so učili, sodili, vodili, molili in darovali. Brez njih bi bili studenci božjih milosti usahnili, ker nam jih Bog naklanja po svojih srednikih duhovnikih kljub njihovemu človeškemu. Zato vas ob tej slovesni priložnosti na ves glas prosim, zlasti vas najmlajše: obujajte voljo in željo, da vas Bog pokliče; junaško poslušajte klic in verjemite, da boste svojega junaštva veseli kljub vsem naporom. Vsi podpirajte delo, odgovorno in težko delo, z molitvijo in žrtvami, da ostanejo duhovniki v svoji službi sveti in močni, polni Svetega Duha v vodstvu duš. „Žetev je velika, delavcev pa malo. Prosite torej Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žetev“ (Mt 9, 37-8). Pokličite nam jih, Bog, dajte nam jih verniki!

Ljubljanska nadškofija je pred petsto leti nastala po posebni naklonjenosti tedanjega papeža Pija II. Ustanovil jo je kljub mogočnim nasprotnikom in velikim težavam. Ob petstoletnici lahko z veseljem ugotovim, da nam je tudi srce današnjega sv. očeta izredno naklonjeno. To dokazuje prelepo voščilo, ki ga nam je poslal za današnjo slovesnost, to dokazuje izredno odlikovanje, da je našo škofovsko stolico povzdignil v nadškofovsko čast in nam za današnji dan pošilja svoj posebni blagoslov, ki ga boste prejeli po sv. maši. Vseh petsto let je bila škofija zvesta in vdana svojim cerkvenim poglavarjem; tako bodi naprej v nadškofiji, zakaj samo na tej skali imamo poroštvo, da je peklenska vrata ne bodo premagala.

Rojstvo škofije pred petsto leti je omogočila svetna oblast s cesarjem Friderikom III. na čelu. Skozi vseh petsto let naše škofije je vladala med obema oblastema soglasje in vzajemna pomoč; kolikor lepše je bilo to sodelovanje, toliko boljše je bilo za obe strani, toliko uspešnejše njuno delo. V petsto letih se je marsikaj spremenilo; družbeni in politični razvoj je šel svojo pot in se slednjič pri nas ločil od Cerkve. Ob tej cerkveni slovesnosti bi rad poudaril, kako zelo želimo, da bi taka ločitev ne pomenila sovražnega razmerja, da bi marveč mogli vedno najti pot pravega sožitja. Še smeraj smo namreč z vso dušo prepričani, da je samo globok etično oblikovan človek zanesljiv in dober državljani in koristen član družbe. Ko smo torej zvesti sinovi Cerkve, hočemo prav zato biti moralno visoki ljudje in kristjani in hkrati tudi dobri državljani in koristni sodobni družbi. — Z veseljem priznam, da je ob tej petstoletnici tudi naša svetna oblast pokazala naklonjenost, ko nam je dovolila brez obdavčitve zbiranje denarja v cerkvah škofije za velikopotezno obnovitev stolnice in škofijskega poslopja. Na poziv in besedo prošnje svojega nadpastirja ste verniki samo na Miklavževo nedeljo leta 1960 dali denar za stroške, da danes lahko praznujemo v lepo prenovljenem božjem hramu.

Ob tej priložnosti pa ne morem mimo vseh tistih, ki so razkropljeni po širnem svetu, pa so danes v mislih z nami. Kruh jim reže tujina, pa jim je še vedno draga domovina. Pozdravljeni sinovi in hčere iz domovine, blagoslov iz domače nadškofije naj bo z vami!“

Nato je spet povzel besedo sam prevzvišeni nadškof in prosil:

„Varuj, prosimo, Gospod, po priprošnji blažene Marije vedno Device našo nadškofijo vsake nezgode; in ker ti je z vsem srcem vdana, jo milostno in usmiljeno brani sovražnega zalezovanja. Po Kristusu našem Gospodu. — Amen, amen!“

Blagoslovljen bodi njegov spomin

+ David Doktorič

Navidezno nima z namenom teh vrst prave zveze, kar bom tu v začetku povedal.

Ko je bil v Beogradu za apostolskega nuncijskega kasnejši kardinal Pellegrinetti, njegov tajnik pa sedanji montevidejski nuncij mons. Alfredo Pacini, sem se bil mudil nekaj kratkih dni v istem mestu v zelo resnih zadevah. Zadovoljen z uspehi svojih naporov v korist naših primorskih rojakov, trpečih pod fašizmom, sem zadnji dan hitel na postajo, da se vrnem s prvim ekspresnim vlakom v Gorico med pričakujoče me tovariše. Ko prestopim prag široke postajne veže in moj pogled šviga preko pisanih skupin, deloma sedečih, deloma stoječih ljudi, zagledam smehljajoči se mi obraz ljubljanskega škofa dr. Jegliča, ki je sedel v družbi neznanega mi duhovnika ob levi steni dvorane in mi prijazno mahal z desnico. Leta poprej me je bil večkrat videl, ko sem bil kaplan nadškofa Sedeja, in sedaj me je brž spoznal kljub temu, da sem okoinostim primerno nosil civilno obleko. Hitel sem se mu poklonit in on me je predstavil spremljevalcu s šaljivo opazko:

„To je eden vaših!“ hoteč mu s tem namigniti, da sem bil prišel iz Italije.

Mnogo let kasneje sem bil že tu v Montevidu, ko je bil imenovan za tukajšnjega nuncijskega mons. Pacini. On je bil tisti duhovnik, kateremu me je bil takrat predstavil naš bivši ljubljanski škof dr. Jeglič. Po njegovem prihodu v Montevidu sem mu poslal pismeni pozdrav v imenu redovnic, katerih kaplan sem tu že čez deset let. Njemu,

Opomba: Tale članek je pok. D. Doktorič napisal avg. 1959, za obletnico smrti zlatomašnika Karla škulja. Ker je članek zanimiv, ga priobčujemo, kakor ga je msgr. J. Hladnik našel v zapuščini.

ki je bil preživel v Jugoslaviji deset let, je moj slovenski podpis naravno zbudil pozornost, zato me je takoj pismeno povabil na čimprejšnji razgovor.

Po tolikih letih se kajpada ni mogel spomniti našega prvega zelo kratkega in površnega srečanja. Prvo njegovo vprašanje je bilo:

„Od kod pa ste?“

„Iz Jugoslavije“, je bil moj ne prav umestni in točni odgovor. Saj nisem mogel sumiti, kam je meril s tem vprašanjem.

„Jasno. To že vem. Ali jaz bi rad vedel, iz katerega dela Jugoslavije ste.“ Ni pa počakal mojega pojasnila, ampak mi je začel zelo zgovorno razlagati, kako je on dodobra poznal našo državo, naše ljudi in našo kulturo. Kako se je seznanil tudi posebno s srbskim jezikom, zgodovino in književnostjo. Prešel je na navajanje osebnosti naših škofov in, še predno sem mogel priti do besede, se je s posebnim navdušenjem spomnil slovenskega naroda in nadaljeval približno tako-le:

„In ta nad vse vredna slovenska duhovščina, ki je svoj narod tako sijajno organizirala na vseh poljih kulture, kako sem jo občudoval!“

Kratek odmor, ki ga je za temi besedami napravil, kakor da bi hotel videti, ali se strinjam z njegovimi izvajanjem, sem izrabil, da mu sežem v besedo. Bil sem pa tako ganjen, da so mi prišle solze:

„Ekscelenca! Bog vam plačaj te vaše besede! Jaz sem Slovenec.“

On pa je takoj nadaljeval:

„To me veseli. Ali ne smete misliti, da sem vse to rekel zaradi tega, ali da bom zaradi tega, ker ste Slovenec, svoje besede spremenil. Kar sem o Slovencih rekel, sem vse skozi iskreno povedal, kakor mislim, in mi je prišlo od srca.“ In, dalje je našteval svoja opa-

zovana vzornega delovanja slovenske duhovščine. Nikdar ne poprej ne kasneje nisem slišal tolike hvale naše slovenske duhovščine iz tujih ust.

Tudi argentinski škof je pozneje v razgovoru z menoj s prisrčnimi besedami pohvalil slovenske duhovnike begunce, ki so bili v njegovi škofiji nastavljeni.

Kako dobro dé sreč slovenskega duhovnika, ko čuje pohvalo sobratov iz tako pristojnega vira.

S pokojnim našim gospodom Škuljem sva se menda osebno spoznala le na kratko in površno pred mnogimi leti; on mi je pisal v prvem pismu, ki sem ga prejel od njega proti koncu leta 1951:

„Iz davnih dni se spominjam Vas med prvo svetovno vojno. — Potem se pa nisva več srečala...“

Ali iz pisem, ki mi jih je od tedaj pošiljal, veje duša sobrata duhovnika tako iskrenega, tako plemenitega, da se ga z veseljem spominjam. Kljub temu, da se osebno nisva bliže spoznala. Glas njegovega neumornega in požrtvovalnega delovanja mi je pa več ko dovolj pričal o njem.

Naš pokojni sobrat Karel Škulj je bil odličen član našega klera, povsem značilen vzor prav našega nadvse dejavnega, delavnega kulturnega delavca v duhovski obleki, duhovnj pastir predvsem in katoliško usmerjen politični, socialni, gospodarski in kulturni organizator. H kolikim stvarim ga je sililo njegovo plemenito srce, da je vrtal in koval noč in dan, kako bi več koristil svojemu bližnjemu ne samo tam v domovini, tudi tu v tujini! Govori o tem tudi „Slovenska beseda“.

Še predno sva si začela dopisovati, sem pred leti govoril tu z nekim tuje-rodnim duhovnikom, ki je imel priložnost opazovati delovanje gospoda Škulja v San Martínu. Ni mogel dovolj hvaliti njegove požrtvovalne marljivosti, s posebnim navdušenjem je pa povzdigoval lepoto cerkvenega petja, ki ga je vodil in organiziral.

Pokojni naš gospod Škulj je bil pač slovenski duhovnik, ki se je z veseljem in drage volje ne iz sebičnih nagibov, ampak iz dejanske ljubezni potrudil in usposobil za izvrševanje svojega vzvišenega poklica.

Skozi stoletja je bil naš slovenski duhovnik svojemu narodu zares „luč“ in „sol“. S kakšno resnostjo se je moral pa že od mladih nog pripravljati na delo v vinogradu Gospodovem. Še predno se je mogel lotiti bogoslovnega študija, ki je enakovreden, če ne več vreden, znanstveni višini vsake vseučiliške fakultete, je že moral obvladati vse predmete, ki so se zahtevali pri nas za vstop na vseučilišče. Naš slovenski novomašnik je bil večinoma mnogo bolj opremljen za svoje apostolsko delovanje nego številni naši drugorodni tovariši. Skoro vsi so razen domače besede in znanja latinščine pa grščine, govorili še srbsko-hrvaško in nemško, tako da so jezikoslovno imeli večje obzorje nego večina latinskih ali germanskih tovarišev. Saj so poznali značilnosti glavnih skupin indoevropskih jezikov. Koliko je sedaj med nami sobratov, ki govorijo še francoski, angleški, italijanski in španski? Koliko je tu v Latinski Ameriki duhovnikov, ki bi se mogli postaviti s takšnim znanjem že na jezikoslovnem področju? Kaj pa na drugih toriščih? Ali je bil zares naš duhovnik voditelj svojega naroda na vseh področjih kulture, kakor se je tako lepo izrazil mons. Pacini?

Tudi ideološki nasprotnik, neki izobraženi zastopnik naše sedanje vlade, Črnogorec po rodu, mi je dejal:

„Dobro mi je znano, kako odlično vlogo je igral slovenski duhovnik v zgodovini kulture svojega ljudstva.“

Pričala so o tem delovanju naša izobraževalna društva, knjižnice, ljudski odri, pevski zbori, telovadne organizacije po vsej naši deželi. Kdo je prepregel vso našo Slovenijo z denarnimi, proizvajalnimi in blagovnimi zadrugami, ki so na najvzornejši način skušale

Nove rubrike in sv. Jurij

(Okr. lj. šk. ord. z dne 21. jun. 1961)

a) Nove rubrike dajejo prednost propriju de tempore, torej nedelji, Gospodovim praznikom, kratko cerkvenemu letu. S tem so še dosledneje izvedle, kar je začel že sv. Pij X. Zato pa so morale omejiti godove svetnikov, proprium sanctorum, ki je v zgodovini vedno bohoto naraščal in Gospodove praznike zelo zasenčil in spodrinil.

V novih rubrikah so najprej črtani dvojni godovi istega svetnika, n. pr.: stol sv. Petra v Rimu (18. jan.), najdenje sv. križa (3. maja), najdenje sv. Štefana (3. avg.), prikazanje sv. Mihaela (8. maja). Dalje so črtani zgodovinsko neutemeljeni ali slabo utemeljeni godovi, na pr. sv. Anaklet, ki je isti papež in svetnik kakor sv. Klet, sv. Janez pred Lateranskimi vrati (6. maja), vezi sv. Petra (1. avg.), sv. Leon II. (3. jul.), ki je nastal po pomoti prepisovalca — ta je bral in prepisal: „sancti Leonis secundi“ namesto secundo — drugi spomin sv. Leona I. Godovi svetnikov, ki imajo večji pomen le za posamezne kraje, ali za bratovščine ali redove, ne pa za vso Cer-

urejevati gospodarske zadeve? Kdo se je tako temeljito bavil z mladino, da bi se čimbolj izpopolnjevala na raznih področjih naše družbe?

In kolikor morem jaz soditi, je bil naš pokojni Karlo Škulj ne samo odlični slovenski duhovnik, ampak eden najodličnejših, kar nam jih je dal Bog, da je „cvetel kakor palma in se razrastel med nami kakor cedra libanonska“, kakor pravi 91. psalm o pravičniku.

Blagoslovljen bodi njegov spomin in nad vse obilno plačilo naj mu bo Gospod Bog v nebesih, ki mu je tako zvesto služil tu med nami na zemlji, domači in tuji.

kev, so skrčeni na preprost spomin (Commemoratio), na pr.: žalostna Mb na cvetni petek, karmelska Mb (16. jul.), M., rešiteljica jetnikov (24. sept.), rane sv. Frančiška (17. sept.). Nekateri godovi so skrčeni na spomin zato, ker o teh svetnikih nimamo kritičnih, zanesljivih zgodovinskih življenjepisov; vemo le, da so resnično živeli, drugo so pa legende, v katere se včasih vpleta celo bajeslovje. Taki svetniki so n. pr. sv. Jurij, ki že doslej v 2. nočnici ni imel hagiografskih beril, sveti Aleš, sv. Evstahij. Iz podobnih razlogov sta bili že doslej omejeni le na spomin devici in mučenici: sv. Marijeta (20. julija) in sv. Justina (26. septembra). Zgodovinarji pa žele, da bi se v bodoče prav tako zgodilo z godovi sv. Feliksa de Valois (20. nov.) in sv. Katarine (25. nov.). Popolnoma črtana pa je bila svetnica sv. Filomena (11. avg. za nekatere kraje), ker ni nikoli živela. Njeno češčenje so v 19. stoletju vpeljali, meneč, da so našli v katakombah truplo te svetnice z mučeniškimi napismi, kar je pa bila zgodovinska zmotava. Res je obredna kongregacija njeno češčenje dovolila, a to ni bil noben odlok nezmotljivega učiteljstva.

b) V ljubljanski škofiji je 12 župnijskih in 25 podružnih, skupaj torej 37 cerkva, posvečenih sv. Juriju, sv. Marjeti mučenici pa 11 župnijskih in 21 podružnih cerkva, skupaj 32. (Prim. dr. Josip Gruden, Najstarejši cerkveni patroni na Slovenskem, Voditelj v bogoslovnih vedah IV, Maribor 1901, str. 59 sl., kjer najdeš več gradiva o razvoju češčenja sv. Jurija in sv. Marjete pri nas, pa tudi o legendah teh svetnikov.) Za pouk vernikov, ki bi jih, nevedne in nepoučene, nove določbe rubrik mogle begati, posnemamo o sv. Juriju nekaj točk iz najnovejšega Le-

xikon für Theologie und Kirche, IV, 1960, str. 690:

Zgodnje javno češčenje sv. Jurija v Lyddi-Diospolis (danes ob železnici Jafa-Jeruzalem) je porok za resničnost izročila, da je sv. Jurij živel in umrl mučeniške smrti. Če bi imeli le pripovedi o njegovem življenju in mučeništvu, bi morali nad resničnostjo njegovega življenja dvomiti. Natančne okolnosti njegove mučeniške smrti so se kmalu pozabile. Njegovega imena se je polastila pesniška domišljija. Prvoten legendaren opis njegovega trpljenja se je širil v različnih inačicah. Acta Georgii so znana v grški, latinski, armenški, sirski, koptski in etiopski verziji. Že papež Gelazij jih je kot apokrifna, podtaknjena zavrgel. Legende o sv. Juriju so pa pri zapadnih krščanskih narodih pozneje znova vzcvetele; prepletene so bile s pripovedmi o mnogih čudežih. Posebno slovanski narodi so te legende svobodno dalje oblikovali. V novem veku so začeli to slovstvo kritično preiskovati, toda do končne enotne sodbe do danes še niso prišli. V legendah o sv. Juriju se posebno pogosto ponavlja motiv njegovega boja z zmajem (pozojem), v katerem je pesniško simbolično opisan boj dobrega s hudim, krščanstva s praznoverjem in poganstvom, zmaga Boga nad temo in zmotno poganstva. Ta motiv boja z zmajem najdemo še pri približno 30 drugih svetnikovih, posebno sv. Marjeta.

Vzhodna Cerkev časti sv. Jurija kot „vélikega mučenca“ in ga šteje med zelo češčene svetnike vojake kakor sv.

Dimitrija, Prokopija in Teodora. Sv. Juriju je posvečenih nešteto cerkva na Vzhodu in Zapadu. Njegovo češčenje so v srednjem veku širili zlasti križarji. Merovingi so hoteli od njega izvajati svoj rodovnik. Sinoda v Oxfordu ga je leta 1222 izvolila za patrona angleškega kraljestva. Sv. Jurija štejemo tudi med 14 pomočnikov v sili. Njegov god je združen s pomladnimi ljudskimi običaji, ki izvirajo še iz poganskih časov, pa so bili prav v zvezi s sv. Jurijem pokristjanjeni.

V naših krajih so češčenje tega mučenca širili že rimski vojaki in naseljenci. V vojaških taborih in naselbinah so poganska svetišča spreminjali v cerkve sv. Jurija, na pr. v Ptuj. Tudi pokristjanjeni Slovenci so sv. Jurija zelo častili; župnijske cerkve, posvečene temu mučencu, so večinoma iz prvih časov krščanstva pri nas. Cerkve v čast sv. Juriju so radi postavljali ob vodi ali ob močvirju, kar je v zvezi z legendo o Jurijevem boju z zmajem. Jurij je bil patron vitezov in graščakov, zato so mu tudi ti postavili po naših krajih mnogo cerkva. Sv. Jurij je tudi patron ljubljanskega mesta. Zmaj v ljubljanskem mestnem grbu je povzet po legendah o tem svetniku (Prim. Gruden, n. m.)

Gornje naj se vernikom o priliki v pridigi razloži s pripombo, da češčenje sv. Jurija pri nas ostane, kakor je bilo. V Ljubljani ostane sv. Jurij še nadalje praznik 1. razreda, ker je patron mesta; dokler za 2. nočnico ne dobimo drugih beril, bomo brali dosedanje.

P. Anton Prešeren, gen. asistent Jez. družbe v pismu 18. dec. 1962 takole misli o novem mar. molitveniku: Čestitam vam na v vsakem oziru dobro pripravljene knjižici „Zdrava, Marija, milosti polna!“ Res, vzbrali ste z izredno pridnostjo vse, kar se more dobiti v čast Materi božji.

Odsli so pred nami...

+ DR. GREGORIJ PEČJAK

(+ 13. okt. 1961)

13. oktobra 1961 je v Ljubljani umri 95-letni dr. Gregorij Pečjak, duhovnik, profesor, učenjak in javni delavec, mož, ki ga moramo šteti med tiste velikane našega naroda, ki so dobi, v kateri so živeli, dali svoj pečat. Prav je, da se ga za obletnico njegove smrti tudi v našem listu spomnimo.

Ob njegovi smrti smo v „Katoliškem glasju“, — števil. 43, dne 26. okt. 1961 — brali lep spominski članek, ki ga je napisal „G“, po vsem videzu eden njegovih učencev. Predstavi nam umrlega kot učenjaka, kateheta in človeka. Ni moj namen tukaj ponavljati lepe misli navedenega članka, ki omenja ogromno in uspešno delo dr. Pečjakovo. Le nekaj osebnih stikov z njim bi rad zapisal, ko sem imel več let priliko govoriti z njim skoro vsak dan.

Prvič sem ga videl v juniju leta 1910 v šentjakovski cerkvi v Ljubljani. Z materjo sva šla na škofijo vložiti prošnjo za sprejem v škofov zavod v št. Vidu, pa sva bila pri maši pri Sv. Jakobu. „Vidiš, ti-le so pa gospod Pečjak, dohtar sv. pisma. Mene in ata so poročili, ko so bili pri nas za kaplana.“ Pri oltarju je začel sv. mašo droben, očitno bolehen mož, ki je razmeroma hitro opravil sveto daritev. Kot mladega doktorja so ga za eno leto poslali za kaplana v Žužemberk. Staremu, svetniškemu dekanu Tavčarju, ki je umrl kot železnomašnik v starosti 97 let, so dali vedno enega zdravega in delavnega prvega kaplana, ki je bil gospod s pravico do štolninc in z obilno boro, za drugega kaplana pa so mu s škofije skoro vsako leto poslali kakega novega „slabiča“, ki je bil potreben ljubega zdravja, ali pa očetovsko modrih nasvetov velikega asketa Tavčarja, ki v 70 letih duhovniškega življenja ni popil čaše vina, ki se je vse sobote postal Mariji v čast ob kruhu in

vodi in ki ni nikdar spal v postelji, ampak na tleh ali naslonjen na naslonjač.

Tu je začel dr. Pečjak svojo duhovsko službo. Kot „slabič“. Pljuča so mu vse življenje nagajala. Govoril je potih, komaj ga je bilo slišati v cerkvi, a ljudje so med njegovo pridigo molčali, kot bi poslušali ženitovanjske oklice. Po naključju je — ob odsotnosti prvega kaplana — poročil moje starše. To je bila edina poroka, ki jo je blagoslovil v svojem življenju.

Po enem letu oddiha v Žužemberku je odšel v Ljubljano, kjer je začel svojo življensko nalogo: versko in moralno vzgojo dijakov na 2. državni gimnaziji. Ni bil moj katehet, a imel sem priliko govoriti s premnogimi njegovimi učenci, najrazičnejših poklicev in prepričanj, a nikogar nisem našel, ki bi ne govoril z vsem spoštovanjem o njem. Rajni France Gabrovšek je bil njegov učenec vseh osem let. Pozneje sta oba sedela v odboru Kat. tisk. društva, kjer je bilo po malem vedno kaj hišnih preprirov. Ko je kremeniti Kraševac Gabrovšek po neki seji z njemu lastno ihto zagovarjal svoje stališče proti stališču predsednika dr. Pečjaka, smo obstalji pri „klepetu“. Nanesej je pogovor na šolo. „No, g. Gabrovšek, v kakšnem spominu me pa imate vi kot kateheta?“ „O, v veliko boljšem, kot pa vas bom imel kot predsednika KTD!“ Ta odgovor je trdi Gabrovšek omeščal s slavošpevom dr. Pečjaku kot katehetu, da se nam je vsem čudno zdelo, kdaj je Gabrovšek postal pesnik. Pa je pristavil: „To ni samo moje mnenje, ampak vsi vaši učenci mislimo tako.“

Dr. Pečjak mi je na novi maši pridigal. Dekan Gnidovec mi ga je navsvevaloval, češ ljudje ga še danes po 25 letih ne morejo pozabiti. Pa sem ga še prosil za pridigo. Minuto dolgo me je molče gledal, potem pa dejal: „Če mi najdete zadosten razlog, da pridigan, bom pa!“ Ne vem več, kaj

vse sem klobasal. a končno je mož stroge logike in psiholog pristal, pod ločenimi pogoji: da ga ne silimo pri jedi, da me pri pridigi sploh omenij ne bo, da mu ne smem dati novomašnega spomina v okvirju, da moram priti na podstrežje šentjakebskega župnišča in zbirati iz kupa okvirjev in slik, kar mi bo ugajalo, da bo v ponedeljek ob 9 že v Ljubljani, kjer ga čaka važno delo itd. Vse sem mu obljubil, vse pogoje sprejel in prišel je. Prav ničesar se ne spominjam, kaj je pridigal, v prostorni, do zadnjega koticčka natrpni cerkvi pa je bilo tako tiho, da je njegov šibki glas dosegel sleherni koticček. Tudi preprosti narod je čutil, da mu govori pravi duhovnik, učenjak v svoji stroki in velik poznavalec človeške duše.

Bolj od blizu sem ga mogel opazovati in občudovati v Kat. tiskovnem društvu. Prelat Andrej Kalan je zaradi let in bolehnosti odložil predsedniško mesto in izvolili so za njegovega naslednika v K. T. D. dr. Pečjaka. Spomladi leta 1930 me kliče k sebi v tiskarno. „Nahujskal“ ga je dr. Ahčin, ki je malo pred tem postal glavni urednik Slovencea. „Ali bi vi hoteli prevzeti vodstvo propagande za tisk K. T. D. in uredništvo Domoljuba?“ „Ne vem, če sem za to rabo.“ (Saj še danes nisem prepričan, čeprav si ne morem očitati, da bi bil čas pri K. T. D. prelenuharil!). „Če imate srce za katoliški tisk, prevzemite to delo. Koristili boste Cerkvi in narodu več kot kaplan.“ In sem pristal.

Predsedniki K. T. D. niso bili le „pušeljci“, ki ga občudujemo, ampak delavni možje, ki so brezplačno žrtvovali dnevno dolge ure ustanovi, ki so jo vodili. Pečjak je bil prva leta po 1930 še aktiven katehet, pa ni bilo dneva, da bi ne bil vsaj dvakrat na dan v tiskarni. Vsak dan je hotel z nami „vodilnimi“ in odgovornimi govoriti. Gorje mu, kdor je nekajkrat prišel v avdienco brez kake nove ideje. Če je pa prišel z dobro mislijo, je pa predsednik ukazal: „Sedaj pa to ute-

meljite!“ Neverjetno je bil vesel duhovitih razlogov in dokazov, čeprav so bili predrzni in navidezno neizvedljivi.

V letih krize po 1930 je pešala naklada listov. Imeli so velike, milijonske izgube leto za letom. Upanja na dvig naročništva je bilo malo. Odbor je stiskal pri vsakem dinarju. Kljub temu nas je dr. Pečjak navdušeno popiral pri predlogu, ki je odboru zaprl sapo, da se propagandi dovoli do pol milijona dinarjev kredita. „Vidite,“ je rekel, „če bi bili prosili 50 tisoč, bi bili propadli, s pol milijonom smo pa uspešni.“ Začele so rasti podružnice listov: v Beogradu, Zagrebu, Mariboru, Celju, Ptuju, Trbovljah, Kranju, Novem mestu, Jesenicah itd. Prirejali smo tečaje dopisnikov v Ljubljani, kjer so se zbirali zavedni naši sotrudniki z vseh koncev Slovenije, zbirali smo zastopnike župnij na dekanijskih tečajih, prirejali dneve dobrega tiska, razpisovali nagrade in žrebanja za redno plačujoče naročnike, vpeljali zavarovalnino za naročnike itd. Uspeh, o katerem bi lahko mnogo govoril g. ing. Jože Sodja, ki je nadaljeval začeto delo na propagandi, je bil ta, da so listi zlezli na zeleno vejo. Nihče ni bil tega bolj vesel kot dr. Pečjak. Njegova zamisel je bila, čeprav se je dolgo obotavljala, da bi se odločil, ustanovitev posebnega, gospodarsko neodvisnega konzorcija za kat. informativne liste. S tem aktom je dokončal svoje delo pri K. T. D. in breme odložil na mlajše rame dr. Odarja.

Dr. Pečjaka je bilo v tiskarni redko videti brez šopa krtačnih odtisov v roki. Vedno smo tiskali nekaj „njegovega“. Pečjak je s težavo ustvarjal; zaradi svoje temeljitosti. Imel je izreden čut za lepoto in klenost jezika. Cele dneve je včasih premišljal, kako bi kako besedo ali stavek bolj po slovensko zapisal. Mož brezkompromisne logike ni prenesel nejasnosti v izražanju. Kot psiholog se je zamislil v dušo bralčevu. Kot človek reda je bil smrten sovražnik tiskovnih napak in škratov. Zelo je gledal na lepo obliko in tehnično po-

polno izvedbo. Tiskarji in knjigovezi so se ga bali, ker je bil včasih kar na drobno siten, kadar je šlo za to, da bo delo lepše ali boljše.

Tako smo videli rasti izpod njegovih rok Katoliški katekizem, po imenu sad Katehetskega društva, dejansko pa večinoma njegovo delo. Stran za stranjo je pri lomljenju zasledoval, da bi knjiga imela tudi vablivo obliko. Koliko dni je porabil za prevod Rimskega obrednika v slovenščino, ki so ga naši škofje priborili kot veliko izjemo. Prevod je v velikj večini njegovo delo in vsaka beseda razkošnega dvobarvnega tiska je bila desetkrat pregledana, predno je zagledala beli dan. Prav tako je bilo z Obrednikom za telovsko procesijo, ki po opremi lahko tekmuje z tovrstnimi deli vsega sveta. Videli smo, s kakšno skrbjo je nadziral tiskanje slov. prevoda Nove zaveze, kjer je kot prevajalec in uglajevalec odločilno sodeloval.

Posebno poglavje sta Pečjakova molitvenika Večno življenje in Pri Jezusu. Ti dve predragoceni knjigi sta tako rekoč brez odmora izhajali. V stotisočih sta se razširili preko Slovenije in izven nje. Če bi bil dr. Pečjak „na denar udarjen“, bi s tema molitvenikoma lahko obogatel. Pa je vrtač in vil, da je dosegel kalkulacijo, ki je omogočila najnižjo ceno, in če je ostal kak tisočak dobička, je šel za Ljudsko kuhinjo.

Leta 1943, sredi vojnih tegob, je imej zlato mašo. Prišel je k meni trop bivših njegovih učencev, češ, ne moremo ga pregovoriti, da bi obhajal zlato mašo slovesno. Pregovori ga ti! Trdo je šlo, pa sem ga le pregovoril. Pod določenimi pogoji seveda! Da zlate maše ne bo pel, ampak bral, ljudstvo pa bo med mašo pelo pesmi, kj jih bo on izbral. Nekaj dni je premišljal, kaj naj bi peli, potem pa je ne le izbral pesmi, ampak je dal besedilo natisniti: nekaj Marijinih in pa njegovo najljubšo: Usmiljeni Jezus. Drugi pogoj je bil, da mu pridigam jaz, češ da sem

ma na dolgu od njegove pridige za mojo novo mašo. Pristal sem. On pa pri takne nov pogoj: da v pridigi niti z besedo ne omenim njegove osebe. Ko sem prikimal, je dodal še eno točko: da v pridigi razložim molitev „Oblatio sui“, ki jo duhovniki molimo med zahvalo po sv. maši. In še to je dodal, da se pred sv. mašo in po sv. maši ne bo dal motiti. Klopi so bile rezervirane za njegove bivše učence. Niso mogli priti vsi, ki so želeli, saj je bila takrat cela naša dežela veliko koncentracijsko taborišče, vendar smo videli izredno veliko dr. Pečjakovih učencev, duhovnikov in laikov, vseh prepričanj, mladih in že sivolasih, ki so se zbrali ta dan ob svojem profesorju verouka, da mu ponovno izkažejo spoštovanje in hvaležnost. Ko je opravil zahvalo po maši, je šel naravnost v Ljudsko kuhinjo, kakor vsak drug dan, med svoje krušne sinove.

Ljudska kuhinja v Streliški ulici je bila ustanova, ki jo je negoval z vso ljubeznijo. Poznal je bedo ubožnih študentov kot malokdo. Zato jim je omogočil ceneno, a zadostno prehrano v tej kuhinji. Revni so jo dobili zastonj, ali pa so jim jo plačevali neznani dobrotniki. Pozneje so začelj v vedno večjem številu prihajati tudi drugi: delavci, brezdomci, uradniki. Predelal je staro zgradbo, da je dobila prikupljivejše lice, preuredil kuhinjo, shrambe, stanovanja za uslužbence, uvedel red in prehrano po skupinah, vsak dan osebno navzoč pri pripravi in razdelitvi jedil, pri čiščenju posode in prostorov in vedno zadovoljen, ko je videl, s kakim tekom ljudje uživajo te cenene božje darove. Med svetovno vojno je bila ta kuhinja za premnoge Ljubljančane in begunce rešitev pred lakoto. Bog je to njegovo dobrodelnost čudovito blagoslovil: tudi v najtežjih okoliščinah je bil za vsakogar in vsak dan pripravljn skromen grizljaj, čeprav je ogorčeno odklanjalj vsako robo, ki bi se jo dalo dobiti po črni borzi ali tihotapljenju. S svinčnikom v roki je dnevno zasledoval kuhinjskj proračun, ne zato,

da bi izračunaval dobiček, ampak da bi se gotovo do zadnje pare vse, kar se je izkupilo, ali bilo darovano, porabilo za prehrano. Celó komunistično „ljudsko sodišče“ zgodovinskega slovesa, kjer naj bi bil sojen kot vojni zločinec in narodni izdajalec, ker je bil odbornik K. T. D., se ga ni upalo obsoditi, čeprav so mu zločine „dokazali“, ampak je bil oproščen z motivacijo, da je s svojim nesebičnim delom pri Ljudski kuhinji, kjer so tudi komunisti dobili jesti, zaslužil oprostitev kazni.

Z dr. Pečjakom je legel v grob velik Slovenec, vzoren duhovnik, ki mu je vera bila že na tem svetu nekaj tako velikega, da skoro ni bila več vera, ampak že „gledanje“. Iz tega vira je črpal, zaradi tega je neutrudno delal, zato gotovo uživa plačilo, ki ga Bog da dobrim in zvestim služabnikom.

Jože Košiček. Argentina

POKOJNI DUHOVNI SVETNIK ANTON MRKUN

Samo enkrat sva se s pokojnim duhovnim svetnikom Antonom Mrkunom srečala v življenju, ko me je sredi druge svetovne vojne ustavil in nagovoril v Stritarjevi ulici v Ljubljani ter močno poudarjal potrebnost odločne in jasne načelne borbe proti brezbožnemu komunizmu. Sicer je pa vsak slovenski duhovnik poznal njegovo veliko delo in prizadevanje.

Na Igu, v kmečki hiši št. 86, je prišel na svet 4. julija 1876. V ljudsko šolo je hodil doma in v Ljubljani na Grabnu. Gimnazijo je študiral v Ljubljani od jeseni 1889 do poletja 1897. Od leta 1897 do 1901 je bil v ljubljanskem bogoslovju. Mašniško posvečenje je prejel kot tretjeletnik dne 14. julija v svetem letu 1900. Novo mašo je pel v domači župnijski cerkvi na praznik karmelske Matere božje.

Bil je kaplan v Koprivniku na Kočevskem (od sept. 1901 do avg. 1902),

v Velikih Laščah (od avg. 1902 do avg. 1905), eno leto ekspozit na Razdrtem, potem pa dobra tri leta kaplan v Mengšu (od avg. 1906 do 24. nov. 1909). Potem pa je dolgo vrsto let kot župnik veliko delal na prijaznem Homecu pri Kamniku. Leta 1927 je dobil dopust ter šel za nekaj časa delovat med slovenske in hrvaške izseljence v Buenos Aires v Argentino. Po vrnitvi v domovino je leta 1929 prevzel veliko župnijo Dobropolje na Dolenjskem, od koder se je med drugo svetovno vojno moral umakniti v Ljubljano, kjer je z rajnim svetnikom Karlom škuljem, s katerim sta bila vedno velika prijatelja, vodil dobredelno pisarno.

5. maja 1945 se je pred komunisti umaknil na Koroško, od tam pa je šel v Italijo. Bil je v taboriščih v Monigo, Servigliano in Senigaliji; šest mesecev pa se je mudil v Rimu. 24. maja 1947, na praznik Marije Pomočnice, pa je v New Yorku stopil na ameriška tla. Bival je najprej v Barbertonu, kjer je bil tedaj njegov bratranec Matija Jager za župnika na slovenski župniji. Ko pa je ta leta 1952 dobil slovensko župnijo Marije Vnebovzete v Collinwoodu (v Clevelandu), se je z njim tja preselil. Tam je poleti 1960 obhajal biserno sv. mašo.

Ob koncu rožnovenskega meseca oktobra — bil je velik častilec rožnovenske Matere božje — pa ga je Bog poklical k sebi iz St. Vincent Hospital v Clevelandu. Na spomin vernih duš so njegovo truplo položili na mrtvaški oder v župnišču župnije Marije Vnebovzete, drugi dan popoldne pa so ga prenesli v lepo novo župnijsko cerkev, kjer so se izvršili 4. novembra pogrebni obredi s slovesno sv. mašo, ki jo je opravil njegov bratranec župnik Matija Jager, lep pogrebni govor pa je imel msgr. Matija škerbec.

V njem je dejal: „Naše sodbe niso božje sodbe, toda kolikor more človek iz skušnje in iz poznanja njegovega življenja soditi, mislim, da lahko pred Bo-

gom trdim: Pokojni gospod biseromašnik je bil dober katoliški duhovnik, poln globoke vere, vneme za čast božjo, za zveličanje duš, za razširjenje in zmago Kristusove Cerkve, neomadeževan duhovnik, poln ljubezni do svojega naroda, marljiv delavec v vinogradu Gospodovem.“

To sodbo monsenjorja Matija Škerbca potrjujejo tudi drugi, ki so rajnega duhovnega svetnika Mrkuna dobro poznali. Najprej je skrbel za molitveno in zgledno duhovniško življenje.

Vedno in povsod je bil vnet dušni pastir. Kljub vedni in veliki zaposlenosti s toliko drugimi stvarmi se je vedno dobro pripravljaj na oznanjevanje božje besede, ljubil spovednico in vestno vršil vse dušnopastirske dolžnosti.

Pritrditi je treba monsenjorju Matiju Škerbcu, da je bil pokojni svetnik Mrkun aktivistična narava, tipičen predstavnik slovenskega duhovnika aktivista, ki se je vzgojil in deloval v najbolj cvetoči dobi novodobnega slovenskega katoliškega gibanja, v dobi slovenske katoliške renesanse, v dobi največjega duhovnega, kulturnega in socialnega napredka, v dobi največjega zagona slovenske narodne zavesti, v dobi, ki je dala slovenskemu narodu največje može voditelje, v dobi, ki sta jo dejansko pričela slovenska škofa: dr. Anton Mahnič in edini slovenski kardinal Jakob Missia.

Duhovni svetnik Mrkun je bil zvest učencec dr. Janeza Ev. Kreka in velik prijatelj neugnanega prelata Janeza Kalana. Pokojni prelat dr. Alojzij Odar, ki je precej let živel skupaj pod isto streho s prelatom Janezom Kalanom, je trdil, da je ta sam sebe kar nekako istovetil s sv. Cerkvijo: kar je bila zaveda Cerkve, je bila tudi njegova zaveda; za vse dobro in plemenito je bil takoj navdušen. Njegov prijatelj Mrkun mu je bil v tem popolnoma enak. Kalanove zamisli so bile njegove zamisli. Večkrat je tudi v tujini trdil, da se ču-

ti poklicanega nadaljevati s Kalanovim delom in načrti. Že pred desetletji je Slovenski biografski leksikon pisal o njegovem versko nabožnem, dobrodelnem, misijonskem, prosvetnem, narodno obrambnem, stanovsko organizacijskem, gospodarskem in socialno političnem delovanju. Treba bi bilo omenjati mnogo podrobnosti o njegovem delu na vseh teh področjih. Morali bi prav posebno poudariti še njegove zasluge za slovensko izseljensko vprašanje — bil je velik prijatelj p. Kazimirja Zakrajška, slovenskega pionirja med slovenskimi izseljenci — naglasiti veliko prizadevanje za poživitev in razširjenje cirilmetodijske ideje, za katero je gorel prav do zadnjega trenutka, vsaj malo povedati, koliko zmore dober duhovnik, ki mu je pri srcu veliko misijonsko vprašanje sv. Cerkve, ter posebno opozoriti, da je bil z rajnim prelatom Janezom Kalanom pobudnik mednarodnega gibanja za kongrese Kristusa Kralja.

Težko bomo v zadnjih šestdesetih letih našli duhovnika, ki bi o vseh zgoraj omenjenih stvareh toliko pisal kot pokojni svetnik Mrkun. Poiskati bi bilo treba na desetine njegovih molitvenikov, knjižic verske, cirilmetodijske, misijonske, narodno obrambne, socialne, gospodarske, protialkoholne vsebine (proti alkoholizmu na slovenskih tleh se je še posebno trudil) ter na stotine člankov, ki obravnavajo podobno snov.

Ni bil brez človeških slabosti, a trudil se je proti njim. O marsičem je sanjal, toda ogromno je tudi naredil za molitvijo, trpljenjem, velikimi žrtvami in nesebičnim delom za božjo slavo, zveličanje duš, za sv. Cerkev in svoj slovenski narod. Ko je še živel, je izšel o njem kratek življenjepis v angleščini: Love Moves Mountains. Nič napačnega ne bo, če nam bo kdo stvarno opisal njegovo življenje tudi v domačem jeziku. Naj bo Gospod Jezus Kristus Kralj temu velikemu slovenskemu duhovniškemu idealistu in aktivistu milostljiv Sodnik!

F. Ž.

† DEKAN KAREL GNIDOVEC

(† na svečnico 1962)

Slovenci smo imeli veliko duhovnikov, ki so se odlikovali v zvestobi do svojega poklica in se velikodušno žrtvovali za Boga, za duše in svoj narod. Eden izmed teh je bil tudi dekan in častni kanonik Karel Gnidovec.

Bil je sin zelo ugledne družine v Velikem Lipovcu. To je bila največja vas župnije Ajdovec pri Žužemberku. Oče te družine je večkrat opravil duhovne vaje pri očetih lazaristih v Celju. Janžkova družina — tako so ljudje imenovali družino, v kateri se je rodil dekan Gnidovec — je dala katoliški Cerкви kar 4 duhovnike. Prvi je bil škof. dr. Janez Gnidovec, drugi dekan in častni kanonik Karel Gnidovec, tretji Anton Gnidovec, ki je bil med prvo svetovno vojno vojaški kurat in se je leta 1916 ubil, ker so se mu splašili konji, ko se je peljal na dopust. Četrty pa je nečak treh omenjenih duhovnikov, Rev. Albin Gnidovec, ki pastiruje v Rock Springs, Wyoming, v Severni Ameriki.

Po novi maši (julija 1927) sem bil nastavljen za kaplana v Žužemberku, kjer je bil župnik in dekan Karel Gnidovec. Četudi sem bil novinec v kaplanski službi, me je zelo ljubeznivo sprejel. Polnih 6 let mi je bil potem duhovni svetovalec in iskren očetovski prijatelj. Mnogo sem se pri njem naučil.

Najprej sem ga zelo občudoval, ker je tako spoštoval svojega velikega prednika, dekana in častnega kanonika Mihaela Tavčarja. Kar je on določil, mu je bilo sveto. Ko je dekan Tavčar od starosti oslabeł in ni mogel več spolnevati vseh dolžnosti, je kaplan Karel Gnidovec postal njegov namestnik. Vendar je tudi to službo opravljal tako, da je v njej ohranil duha svojega častitljivega prednika. Prav do njegove smrti ni ničesar spreminjal, kar je upeljal dekan Tavčar. Posebno važno in zaslužno delo je namestnik Karel Gnidovec izvršil leta 1917, ko je dekana Tav-

čarja pripravil do tega, da je opravil še siovesno železno mašo.

Druga zelo lepa lastnost rajnega dekana Gnidovca je bila, da je bil vedno zelo skrben, zvest in dober pastir svojih vernikov. Odločno jih je varoval in branil zapeljivcev in krivih prerokov. Z vsem srcem je ljubil resnico in pravico, sovražil pa laž, zmoto in krivico. Kadar je branil svoje vernike pred zvodniki in zapeljivci, je bil neizprosno, neustrašen in dosleden. Vse je storil, kar je mogel, da bi njegovi verniki bolj ljubili luč kot temo, bolj ljubili krepost kot hudobijo.

Bog je dal dekanu Gnidovcu velik govorniški dar. Vse svoje pridige je dobro premislil, mojstersko sestavil in podal. Z besedo in zgledom je učil svoje vernike pravilno misliti, ljubiti resnico in sovražiti zmoto, ločiti dobro od slabega, zrno od plev.

Dekan Gnidovec je imel vedno veliko dela in skrbi. Toda vedno je našel čas za duhovnike ki so ga prihajali obiskat. Nikoli mu ni bil nihče nadležen. Vsakega je prijazno sprejel. Kadar je bilo treba, je za duhovnike žrtvoval ves dan. V duhovniški družbi je bil vedno vesel, razigran in dobre volje. Razumel je šalo, pa tudi sam je znal prijetno zabavati druge. V svoji gostoljubnosti je bil vreden občudovanja. Vsakemu, ki je prišel k njemu na obisk, je dobro postregel. Očetovsko je tudi skrbel za postrežbo in zdravje svojih kaplanov. Zato so ga duhovniki radi imeli in mu zaupali. V njegovi dekaniji so bili duhovniki kakor družina, enega srca in enega duha, povezani med seboj z resnično bratsko ljubeznijo.

Človek se najbolj v trpljenju pokaže, kakšen je. Dekan je znal junaško prenašati vse težave, ki so mu jih povzročali nasprotniki in nekateri nezvesti verniki. Vendar tudi v svojih največjih stiskah in bridkosti ni tožil in obupaval. Vedno je ohranil notranji mir in jasno razsodnost. Molčal je, molil in iskal rešilne poti. Nasprotniki ga niso mogli nikoli zbegati in ga obvla-

dati. Bali so se njegove doslednosti in odločnosti. Moč, da je znal krivice, bridka razočaranja in ponižanja tako mirno in pogumno prenašati, je dobival v svoji iskreni, duhovniški pobožnosti, pri daritvi svete maše, ki jo je zelo lepo opravljaj, in pri Kristusu, ki ga je vsak dan prejemal.

Največje duhovniško potrpežljivost in junaštvo pa je pokazal tedaj, ko so mu komunisti požgali veličastno župnijsko in dekanijsko cerkev, župnišče in gospodarsko poslopje (maja 1943). Neizmerna je bila tedaj njegova bolečina. Toda strla ga ni. Od dobrih ljudi si je izprosil sobo. Iz nje je potem vodil, vzgajal in tolažil svoje vernike. Med njimi je še opravil z veliko slovesnostjo zlato mašo. Toda njegovi nasprotniki niso mogli nič več prenašati zaupanja in spoštovanja, ki so ga mu skazovali njegovi zvesti verniki. Eden izmed njih ga je zaničljivo imenoval „kralja Suhe krajine“ in s tem nehoti priznal njegov izredni vpliv na ljudi. Tega vpliva so se nasprotniki vedno bolj bali. Postavili so ga pred sodišče, ki ga je obsodilo najprej na smrt, potem ga „pomilostilo“ na dosmrtno ječo, nato na večletno ječo. Po nekaj letih ječe v novejših zaporih so ga slednjič le izpustili. Toda nazaj v Žužemberk se ni smel vrniti. Pri svojem sobratu na Zaplani pri Vrhniki si je poiskal zavetja. Ljudje so ga kmalu spoznali, vzljubili in mu pomagali, kolikor so mogli.

Na škofovo željo je nato prevzel dušno pastirstvo v Olševku pri Kranju. Tudi tu je s svojo srčno dobrotjo in prijaznostjo osvojil in pridobil ljudi. Z veliko slovesnostjo je med njimi opravil še biserno mašo (šestdesetletnico duhovništva). Škof ga je ob tej priliki imenoval za častnega kanonika. Kmalu potem pa je začel bolehati. V boleznih je veliko trpel. Poslednja želja, da bi smel počivati in čakati vstajenja med svojimi verniki v žužemberku, se mu ni smela izpolniti. Veliko njegovih vernikov pa se je udeležilo njegovega pogreba v Olševku.

Tako je gospod dekan Karel Gnidovec končal svoj življenjski boj za resnico in pravico. Toda v boju proti nasprotnikom se je vedno držal navodila svetega Avgušтина: „Pobijajte zmoto, ljubite pa tiste, ki se motijo.“ Zato je mogel ob koncu svojega življenja s svetim Pavlom govoriti: „Dober boj sem dobojeval, tek dokončal, vero ohranil. Odslej mi je pripravljena krona pravice, ki mi jo bo dal Gospod, pravični sodnik“ (2 Tim 4, 7-8).

G. M.

† ŽUPNIK ANTON RAVNIKAR

(Umril na veliki petek 1962)

V Stari Loki na Gorenjskem mu je tekla zibelka, tam, kjer je bil doma tudi prošt Andrej Kalan, ravnatelj „Marijanišča“ v Ljubljani. V tem zavodu je Anton Ravnikar študiral gimnazijo, jo srečno dokončal, potem pa stopil v bogoslovje in postal duhovnik.

Anton Ravnikar je bil sin preproste, vendar ugledne in verne kmetijske družine. Zato je bil tudi sam preprost, skromen in iskren do vseh, zlasti pa do sobratov duhovnikov, dobrih rok in blagega srca. Ljubil je naravo, zemljo in ljudi, med katerimi je prebival.

Kaplanovaj je v različnih slovenskih krajih. Ker je bil sam kmetijski sin in doma v počitnicah pridno delal, je dobro razumel delo in težave preprostih ljudi na deželi. Znal jim je svetovati in pomagati. Zato so ga ljudje povsod radi imeli, mu zaupali in ga spoštovali.

Vse svoje duhovniške zmožnosti pa je najlepše pokazal tedaj, ko je postal župnik v Šmarju pri Ljubljani. Tam je ves čas vzorno skrbel za lepoto božje hiše in za duše svojih vernikov. Poleg tega je tudi cerkveno in nadarbinsko gospodarstvo tako lepo uredil, da so ga drugi sobratje in predstojniki upravičeno občudovali.

Posebno lepa in značilna lastnost rajnega župnika Ravnikarja pa je bila njegova ljubezen do sobratov, ki so bili med drugo svetovno vojno, oziroma med

okupacijo brez strehe, brez dohodkov in brez službe. Vsem, ki so ga prosili za pomoč, je gostoljubno odprl vrata svojega župnišča in delil z njimi vse, kar je imel. Z njimi je tudi prenašal radosti in bridkosti, nadloge in nevarnosti zasedbe in nasilje komunistov.

Jasno je, da njegovega vpliva in spoštovanja, ki ga je užival med ljudmi, komunisti niso mogli prenašati. Začeli so mu groziti. Zato je moral zapustiti župnijo in se umakniti. Postal je begunec. Begunska leta je preživel v Italiji, potem pa je prišel v Argentino. Nekaj časa je opravljaj kaplansko službo na argentinskih župnijah, slednjič pa je dobil samostojno mesto pri redivnicah v Manuel Ocampo.

Tu je svoj prosti čas posvečal čebelarstvu. Čebele so ga učile pridnosti, delavnosti in vztrajnosti. Velik del dohodkov, ki mu jih je prinašalo čebelarstvo, je daroval v dobre namene in za Slovensko hišo. Večkrat je tudi poskušal srečo pri loteriji. Rad bi zadel večji dobiček, da bi tako podprl Slovensko hišo in druge dobrodelne ustanove. Pa se mu sreča ni nasmehnila. V boleznih ni imel denarja; brez njega je legel v grob.

Rajni župnik Ravnikar je ostal tudi v Argentini zvest pastir svojih vernikov, posebno tistih iz Šmarja. Kadar je prišel v Buenos Aires, jih je obiskoval, jim dajal navodila za življenje, jih v žalosti dvigal in jih pridobival za dobro. Župljani so mu bili za njegovo skrb in zanimanje zanje zelo hvaležni. To so posebno dokazali v njegovi bolezni, ko so ga hodili obiskovat in mu lajšat poslednje dneve življenja na zemlji.

Župnik Ravnikar je tudi v tujini ljubil življenje. Večkrat je omenil, da so njegovi predniki doživeli veliko starost. Zato je bil prepričan, da tudi njega čaka še dolga življenjska pot. Bolan ni bil rad. Zato tudi ni polagal dovolj važnosti na sladkorno bolezen, ki se je začela v njem pojavljati. Mislil je, da

jo bo njegova močna narava sama premagala.

Toda sladkorna bolezen mu je vedno bolj izčrpavala življenske moči. Začeli se je moral v Zdravilišče svetega Jožefa v Buenos Airesu. Vendar tudi tedaj, ko je že njegova bolezen kazala nevarne znake za njegovo življenje, župnik Ravnikar ni izgubil upanja. Še vedno je snoval načrte za delo. Bolezen pa ni popustila. Zahtevala je od njega težko žrtev — nogo. Tudi to žrtev je gospod Anton sprejel in vanjo s težkim srcem, vendar vdano privolil. Mislil je, da mu bo ta težka žrtev trpljenje olajšala in življenje podaljšala. Pa se ni zgodilo tako. Moral je potem še veliko trpeti.

Bog pa mu je okrajšal čas trpljenja; poklical ga je k sebi. Ker je vztrajal v vdanosti v voljo božjo do konca, upamo, da je tudi njemu večni Sodnik govoril: „ Dobri in zvesti služabnik, v malem si bil zvest, čez veliko te bom postavil; pojdi v veselje svoje-ga Gospoda“ (Mt 25, 24).

G. M.

† DAVID DOKTORIČ
(† 12. apr. 1962)

V 74. letu, po zlati maši ga je Gospod poklical iz solzne doline v večno domovino.

Rojen je bil 24. okt. 1888 v Našicah v Slavoniji, kjer je bil oče uradnik. Pozneje je prišla družina v Gorico, kjer je vstopil v srednje šole in pozneje v goriško semenišče. V duhovnika je bil posvečen 24. jul. 1911; takoj je bil postavljen v središče slovenskega verskega in narodnega življenja.

Že kot srednješolec se je seznanil z narodnim gibanjem, katerega je zanesel tudi na Primorsko rajni Evangelist dr. Krek. Sejavci tega semena na Goriškem so bili dunajski Daničarji kot Polde Kemperle, Joško Koruza, Lojze Vrtovec, Narte Velikonja.

Takoj po novi maši je bil nastavljen za vodjo v Alojzijevišču, ki je bilo

žarišče narodnega in verskega dela za Slovence. Obenem je bil kaplan na „Placuti“ v cerkvi sv. Vida.

Abram, Breclj, Srebrnič, Šček, Besednjak, Bednaržik, Bitežniki, Bra-tuž, Rejc, Pavlin, Rustja, Žigon... to so priimki nekaterih, ki povedo, v ka-kem okviru se je razvijalo delo mlade-ga idealnega g. Davida v letih pred prvó svetovno vojno.

Leta 1914 je bil nastavljen kot ku-rat v Gaberju pri Ajdovščini. Po kon-čani vojni ga je poklical nadškof dr. Sedej v Gorico, kjer je bil škofijski tajnik in upravitelj župnije sv. Roka, pozneje pa kaplan pri Sv. Ignaciju do leta 1927. Medtem je bil tudi tajnik goriske Zadružne zveze.

Februarja 1928 je moral iz Gorice kot nevaren element. Tedaj je bil fa-šizem v svojem polnem zaletu.

Ljublj. škof dr. A. B. Jeglič je be-gunca ljubeznivo sprejel in mu dal možnost, da dela za pomoč preganja-nim primorskim rojakom. Medtem je opravljal delo ekspozita v Brniku pri Kranju, pozneje pa v Radomljah pri Kamniku, od koder je prišel leta 1936 v Argentino; 1937. pa je odšel v Mon-tevideo, kjer je imel mesto atašeja na jugoslovanskem poslaništvu. To službo je opravljal do leta 1950, ko se ji je odpovedal zaradi verskopolitičnega po-ložaja, v katerem je bila Jugoslavija po zadnji vojni.

Skozi 7 let je bil kaplan šolskih sester v Hogar Agrario v Colorado. Nekaj let je opravljal to delo s silni-mi žrtvami, ker je moral potovati iz mesta v 40 km oddaljeno šolo, v dežju in mrazu vsak dan. Pozneje se je pre-selil v Colorado in je od tam vsak dan potoval v urad v mesto.

Potem je prevzel kaplanijo v Per-petuo Socorro in od leta 1947 je bil kaplan pri „Adoratricah“ vse do smrti.

Poleg svojega duhovskega dela, v čemer je bil zares plemenit, goreč du-hovnik, brez meje dobrega srca, ki je vse razdal in vsakomur pomagal, ki se je k njemu zatekel v kakršni koli po-

trebi, je bil rajni g. David tudi kom-pozist in pisatelj.

V stotine gredo pesmice, ki jih je zložil. Mnoge so bile objavljene v go-riških, ljubljanskih in ameriških časo-pisih, največ njegovih pesmi, spisov in razprav pa je prineslo Duhovno živ-ljenje. Obilica pa je ohranjena v nje-govi zapuščini.

Posebno vnemo je imel za glasbo. Študiral jo je po klasikih in modernih iniciativah; marsikaj njegovega je pre-šlo v splošno narodno last kot ljudsko petje; kot umetnine pa so še vedno v repertoarju stolnice v Montevideu mnoge njegove mašne in nabožne kom-pozicije.

Kot ilustracijo njegovega pesniške-ga dela v zvezi z glasbenim zaletom naj navedem tukaj prevod himne Kri-stusu Kralju iz brevirja: „Te saeculo-rum principem“..

Ta pesem v kompoziciji na latinski tekst je bila prav posebno pohvaljena in je iz Montevidea šla na razne kraje.

Imel je tudi veliko zanimanje za jezikoslovje. Obvladał je vse glavne evropske jezike, grščino, latinščino, he-brejsko; zanimal se je tudi za staro-žitnosti naših krajev.

Bil je član vseučiliškega kluba po-liglotov v Montevideu in je obvladal med vsemi največ jezikov.

Kot osebnost je bil aristokrat... Imel je v sebi nekaj ponosnega, ne da bi mu s tem mogel kdo očitati, da ni bil ponižen. Bil je z vsakim človekom ljubezniv in velikodušen.

V položaju pa, v katerem je bil v Montevideu, kjer so politični tokovi nasprotij med Srbi, Hrvati in Sloven-ci, med komunisti in protikomunisti, med jugoslovansko in protijugoslovan-sko usmerjenimi rojaki, je bilo njegovo delo za Slovence zelo obteženo.

V začetku je organiziral Slovenski krožek, sodeloval s Prekmurci, prire-jal ob glavnih cerkvenih in patriotič-nih praznikih cerkvene in družabne proslave.

Ko je bilo povsem jasno, da je po-litični kurz Jugoslavije popolnoma ko-

munističen, in je Jugoslavija pretrgala diplomatske stike z Vatikanom, je tudi on odpovedal službo atašeja, a medtem se je pa tudi docela razbila vsaka skupnost med našimi urugvajskimi naseljenci.

Le pri šolskih sestrah, ki imajo važno šolo na ulici Tarrañaga, kjer delujeta sestra Roza in sestra Angelika, je nekaj opore za slovensko skupnost, kjer so tudi organizirali slovesno zlato mašo že precej oslabelemu g. Davidu. Zbralo se je ob tisti priliki lepo število rojakov, ki so počastili slavljenca v imenu Slovencev in v imenu domovine, katero je tako toplo ljubil in trpel zaradi bolečine, ki jo je trpela preje pod fašizmom in sedaj pod komunizmom.

Kot osebnost je bil g. David nadvse sistematičen.

Imel je točen seznam vseh duhovnikov, s katerimi je imel stike; za vsakega je imel označene vse osebne podatke in značilnosti, v posebnih mapah je hranil korespondenco: pismo in odgovor nanj, izrezke iz časnikov in druge podatke.

V posebnem koledarju je imel zapisane vse pomembne dogodke za vsak

dan in ramene za memento pri sv. maši.

Veliko mapo je imel z raznimi izrezki in izpiski kot zakladnico, iz katere je zajemal snov za pridige in konference.

Pridige in duhovne misli za sestanke je pripravljaj škrupulozno natančno in je bilo na kupe zbirk njegovih govorov v zapuščini.

Bil je član duhovskega podpornega društva, ki mu je tudi oskrbelo dostojen pogreb, ker on ni imel prav nikaškega imetja razen 2 talarjev, nekaj srajc in hlač, en par čevljev, ura ter nekatere spominske predmete.

Tako pač ni imel bremena na sodbi in, če je imel kak dolg, ga je odplačal z mnogim težkim trpljenjem, v katerem je hiral v poslednjih dneh življenja, deležen edine tolažbe, da so mu stregle angelske roke naših plemenitih šolskih sester.

Naj v miru počiva!

Janez Hladnik, Argentina

Opomba: Msgr. Janez Hladnik se je svojega sobrata + D. D. spomnil s članki tudi v Duh. življenju, Kat. glasu in Sv. Sloveniji.

Novice od povesod

RIM

Za praznik sv. Jožefa 1961 je sv. oče Janez XXIII. izdal posebno apostolsko pismo „Le voci“, v katerem razlaga, kako so papeži zadnjih sto let pospeševali češčenje sv. Jožefa, potem pa izroča drugi vatikanski vesoljni cerkveni zbor pod njegovo posebno varstvo. (Besedilo glej v OR, 19. marca 1961, str. 1/2; AAS, L. 53., šte. 4 - 28. apr. 1961 - Str. 205/13.)

V velikonočni poslanici po radiu dne 2. apr. 1961 je sv. oče Janez XXIII. izrekel voščila v raznih jezikih. Voščil

je tudi Slovincem v našem narodnem jeziku: **Veselo veliko noč** (OR, 4/5 apr. 1961, str. 1).

Sv. oče Janez XXIII. je sestavil posebno molitev k Materi božji zaupanja (Madonna della fiducia) za semeniščnike. 7. apr. 1961 je Sv. penitenciarija podelila semeniščnikom tele odpustke za omenjeno molitev: 1. Odp. 7 let, kdor molitev pobožno opravi; 2. pop. odp. p. n. p., kdor molitev ves mesec vsak dan zmoli (OR. 9. apr. 1961. str. 1).

16. apr. 1961 je v Rimu umrl p.

Mavricij Gordillo S. J., podpredsednik Pap. vzhodn. instituta; bil je velik delavec za cerkveno edinost in profesor na omenjenem Pap. institutu; napisal je več del o vzhodnem vprašanju: *Compendium theologiae orientalis*; *Mariologia orientalis*; *Theologia Orientalium cum Latinorum comparata*. Slovenski slušatelji P. V. I. in gojenci Rusikuma se ga dobro spominjajo. (OR, 17/18. apr. 1961, str. 6)

23. apr. 1961 je sv. oče Janez XXIII. sprejel v avdienco Vzhodno kongregacijo, škofo vzhodnih obredov ter kršč. občine vernikov vzhodnih obredov, ki žive v Rimu. Med navzočimi je bil tudi sedanji koadjutor dr. Gabrijel Bukatko (OR, 24/25. apr. 1961, str. 1/2).

30. apr. 1961 je Vzhodna kongregacija priredila veliko romanje na grob sv. apostola Pavla ob 1900-letnici njegovega prihoda v Rim. Slovesnosti se je udeležil tudi dr. Gabriel Bukatko, beograjski koadjutor dr. Gabrijel Bukat- adm. križevski (OR, 2/3. maja 1961, str. 6).

11. maja 1961, na praznik Gospodovega vnebohoda, je sv. oče Janez XXIII. razglasil za svetnico Marijo Bertillo Boscardin, izredno ponižno redovnico dorotejko.

14. maja 1961 je sv. oče Janez XXIII. govoril ogromni množici zastopnikov delavstva z vsega katoliškega sveta, ki je prišla v Rim obhajati sedemdesetletnico socialne okrožnice „*Rerum novarum*“ in tridesetletnico „*Quadragesimo anno*“. Navzoči so bili tudi zastopniki „Družabne pravde“ in nekaj drugih Slovencev. Nova socialna okrožnica „*Mater et Magistra*“ v spomin teh dveh jubilejev je bila podpisana 15. maja, objavljena pa je bila dva meseca kasneje. V vatikanski tiskarni so po zaslugi p. Antona Presberna, gen. asist. Jezusove družbe, natisnili slovenski prevod te okrožnice, ki sta ga pripravila dr. Ignacij Lenček in dr. Franc Gnidovec.

Sredi maja je Janez XXIII. sprejel v avdienco dr. Gabriela Bukatko, seda-

nega nadškofa koadjutorja in ap. adm. križevske škofije.

Nekaj dni pred njim je bil v avdienci pri sv. očetu Janezu XXIII. msgr. dr. Mihael Toroš, apost. administrator dela goriške nadškofije in trž.-koprške škofije na jugosl. strani, ki je prišel v Rim ad limina.

14. aprila 1961 je sv. oče Janez XXIII. imenoval kardinala Pavla Marrella za protektorja služabnic Deteta Jezusa, ki imajo svojo materino redovniško hišo v Zagrebu.

4. junija 1961 je Osservatore Romano objavil pomemben članek g. Franceta Dolinarja o sv. Cirilu in Metodu pod naslovom: *I Santi Cirillo e Metodio apostoli degli Slavi*.

Slovenski jezuit p. Leškovec je za *Civiltà cattolica* leta 1961 napisal več člankov, kako pravoslavni teologi gledajo na cerkvene zборе, posebej pa na drugi vat. ves. cerkveni zbor.

3. junija 1961 je sv. oče Janez XXIII. zagrebškim usmiljenkam (sestre milosrdnice) dal za protektorja kardinala Gregorija Petra Agagianiana.

20. julija 1961 je sv. oče Janez XXIII. zagrebškega nadškofa dr. Franjo Šeperja imenoval za člana osrednje pripravljalne komisije za II. vat. ves. cerkv. zbor, ap. adm. msgr. dr. Mihaela Toroša pa za člana pripravljalne komisije za disciplino sv. zakramentov (AAS, L. 53. št. 10 — 22. sept. 1961 — Str. 575).

28. maja 1961 so se rimski Slovenci spet zbrali ob 6 zvečer k sv. maši in skupinm šmarnicam v cerkvi Marijinega imena na Trajanovem trgu. (Podr. poročilo v KG, 8. jun. 1961, str. 2).

Tržaški in goriški Slovenci so poleti 1961 romali v Loreto, Neapelj, Pompeje in Rim, kjer so se dne 5. julija udeležili splošne avdience pri sv. očetu Janezu XXIII. Pri tem sprejemu je sv. oče krasno govoril o slovanskih apostoli sv. Cirilu in Metodu. (Pr. OR. l. 101, šte. 155 - 7. jul. 1961 - str. 1.) V lateranski baziliki je med romarjā

prišel nasl. nadškof dr. Alojzij Fogar, bivši tržaški škof. Poročilo pravi: Ganljivo je bilo srečanje z možem, ki je moral proč od nas, ker nas je branil, ker se je zavzel za naše pravice, ker je sovražil krivico. Starejši ljudje, ki so ga poznali kot dobrega škofa, kot pravičnega človeka, so ob njegovem govoru jokali. (Glej KG, 13. in 20. jul. 1961, str. 2.)

30. julija 1961 je v Rimu umrl kardinal državni tajnik Dominik Tardini. Zelo je cenil pok. škofa dr. Gregorija Rožmana in bil prepričan o njegovi veliki svetosti. Posebno je občudoval njegovo potrpežljivost ob vsem velikem preganjanju in obrekovanju.

3. avgusta 1961 dopoldne pa je odšel za kardinalom Tardinijem v večnost še kardinal Nikolaj Canalli, veliki penitenciar.

Na filozofski fakulteti rimske državne univerze je salezijanec Stanko Cegovnik, doma iz Mežice na Koroškem, postal doktor modernega jezikoslovja. Pred nekaj leti je imel v Dobri vasi novo mašo (NT, 31. avg. 1961).

28. junija 1961 je sv. oče Janez XXIII. imenoval tomajskega župnika Albina Kjudra za ap. administratorja tistih slovenskih delov tržaško koperske in reške škofije, ki so na jugosl. strani.

2. sept. 1961 je sv. oče Janez XXIII. mostarskega škofa dr. Petra Čuleja sprejel za konzultorja pripravljalne komisije za škofo in vodstvo škofij (AAS. L. 53. št. 11 - 25. sept. 1961 - Str. 632), poreško-puljskega škofa dr. Dragutina Nežiča pa za konzultorja pripravljalne komisije za laiški apostolat (Prav tam, str. 633).

29. sept. 1961 je sv. oče Janez XXIII. poslal znova posebno apostolsko pismo „Il religioso convegno“ o pomembnosti molitve sv. rožnega venca. Apost. pismu pa je dodal še posebne misli in namene za vseh 15 rožnovenskih skrivnosti. (OR, 1. okt. 1961, str. 1/2; Ap. pismo glej v AAS, L. 53. šte. 12-30. okt. 1961 — Str. 641/7.)

16. junija 1961 je Kongregacija za semenišča ustanovila na benediktinski teološki fakulteti papeškega ateneja Anselmianuma posebni papeški liturgični institut za preučevanje sv. liturgije pod najrazličnejšimi vidiki. (OR, 1. 101, št. 237 — 13. okt. 1961 — str. 4.)

15. okt. 1961 je ukrajinski salezijanec Andrej Sapelak, apostolski vizitator za ukrajinske vernike vzh. obreda v Argentini, v vat. baziliki prejel škofovsko posvečenje. Sposvečevalec je bil tudi beograjski nadškof koadjutor dr. Gabrijel Bukatko.

23. okt. 1961 je sv. oče Janez XXIII. sprejel v zasebni avdienci splitsko-markskega škofa Franja Franiča.

Slovesnosti 80-letnice sv. očeta Janeza XXIII. smo se že v nekem članku posebej spominjali.

16. okt. 1961 je bil ljublj. škof — sedaj nadškof — Anton Vovk imenovan za člana pripravljalne komisije za kler in krščansko ljudstvo (AAS. L. 53. šte. 12-30. okt. 1961 — Str. 700).

7. nov. 1961 so se spet začele seje osrednje pripravljalne komisije za II. vat. cerkv. zbor. Udeleževala sta se jih tudi člana: beograjski nadškof dr. Josip Ujčić in zagrebški nadškof dr. Franjo Šeper.

Sredi novembra 1961 je sv. oče Janez XXIII. sprejel beograjskega nadškofa dr. Josipa Ujčića v zasebni avdienci (OR, 1. 101, št. 265-16. nov. 1961 - str. 1).

20. okt. 1961 je sv. oče v posebni avdienci sprejel člane vrhovnega izseljenškega sveta, ki je tiste dni zboroval v Rimu. V lepem nagovoru je obravnaval težki begunski in izseljenjski problem. Pri sprejemu je bil navzoč tudi dr. Pavel Robič, slovenski zastopnik pri vrhovnem izs. svetu. (OR, 1. 101, šte. 244—21. okt. 1961 — str.1.)

11. nov. 1961 je sv. oče Janez XXIII. izdal okrožnico „Aeterna Dei Sapientia“ v spomin 1500-letnice smrti sv. papeža Leona Velikega (Glej AAS. L. 43. št. 15 — 28. dec. 1961 — Str. 785/803).

12. nov. 1961 je bil razglašen za blaženega kapucinski duhovnik Inocencij iz Berzo (r. 19. marca 1844; u. 3. marca 1890), ki se je poleg drugih kreposti prav posebno odlikoval v ponižnosti in ljubezni do skritosti (AAS, L. 53. štev. 15 - 28. dec. 1961 - Str. 803/8).

Sv. penitenciarija je 25. nov. 1961 izdala odlok, v katerem obvešča, da je sv. oče Janez XXIII. podelil posebne odpustke za darovanje oz. posvetitev dela Bogu: 1. Pop. odp. p. n. p. prejme, kdor s kakršnimi koli besedami zjutraj vse svoje duševno ali telesno delo dneva daruje Bogu. 2. Odp. 500 dni pa prejme, kdor s katerim koli pobožnim zdihljajem posamezno delo posveti Bogu (AAS, L. 53. štev. 15 - 28. dec. 1961 - Str. 827). Prav je, da tako darovanje sami opravljamo in ga tudi svojim ovcam priporočamo.

Od 10. do 16. dec. 1961 se je v Rimu vršil prvi mednarodni kongres za redovniške poklice. Podrobno poročilo glej v OR, 9/10 dec. 1961, str. 4; 13. dec. 1961, str. 4; 14. dec. 1961, str. 4; 16. dec. 1961, str. 4; 18/19. dec. 1961, str. 4). Sv. oče Janez XXIII. je 16. dec. 1961 zborovalce sprejel v posebni avdienci in imel nanje pomemben nagovor (najdeš ga v OR, 17. dec. 1961, str. 1).

Na božični praznik 1961 je sv. oče Janez XXIII. podpisal apostolsko konstitucije „Humanae salutis“, v kateri napoveduje začetek II. vat. vesoljnega cerkvenega zbora. Besedilo glej v OR, 26/27. dec. 1961, str. 3; it. prevod str. 4.

V tednu po prazniku Gospodovega razglasenja 1962 je bil baski nadškof Aleksander Tokić sprejet v zasebni avdienci pri sv. očetu Janezu XXIII.

Sv. oče Janez XXIII. je Splitskemu škofu Franju Franiću ob hudem potrebu v Dalmaciji januarja 1962 poslal posebno brzojavko, kjer izraža svoje očetovsko sočustvovanje prizadetemu prebivalstvu, ter večjo denarno pomoč (OR, 13. jan. 1962, str. 1).

Tretje plenarne seje osrednje pripravljalne komisije za II. vat. cerkv.

zbor, ki se je vršila meseca januarja 1962, se je udeleževal tudi zagrebški nadškof dr. Franjo Šeper.

Na svečnico 1962 je sv. oče Janez XXIII. z ap. pismom „Concilium“ določil 11. oktober 1962, praznik Marijinega božjega materinstva, za začetek II. vat. ves. cerkv. zbora (OR, 3. febr. 1962, str. 1/2; AAS, L. 54. štev. 2 - 28. febr. 1962 - Str. 65/6). V posebnem nagovoru pa je pri običajnem vsakoletnem darovanju sveč darovalcem razložil, da je 11. okt. izbral zato, ker je ta dan pred toliko stoletji rimski duhovnik Filip odšel iz cerkve vezi sv. Petra na efeški ves. cerkv. zbor kot zastopnik papeža Celestina I (OR, 3. febr. 1962, str. 1).

5. febr. 1962 je izdihnil svojo dušo kardinal Kajetan Cicognani, prefekt Kongr. sv. obredov.

V znameniti jezuitski cerkvi „Al Gesù“ v Rimu vsako leto od 18. do 25. jan. z največjo slovesnostjo obhajajo molitveno osmino za zedinjenje ločenih kristjanov s katoliško Cerkvijo. Med letošnjimi govorniki med to osmino je bil tudi msgr. dr. Janez Vodopivec.

V začetku februarja 1962 je bil djakovsko-sremski škof štefan Bäuerlein v zasebni avdienci pri sv. očetu Janezu XXIII.

Kongr. sv. obredov je v začetku leta 1962 izdala zanimivo knjigo: Index ac status causarum beatificationis Servorum Dei et canonizationis Beatorum; natisnila jo je vat. tiskarna; obsega pa 381 strani; v njej je popisano, kako daleč je dospel strogi uradni postopek za 1129 božjih služabnikov in služabnic oz. blaženih.

Na praznik Gospod. razglasenja 1962 je sv. oče Janez XXIII. vsemu katoliškemu kleru poslal apostolski opomin „Sacrae laudis“, v katerem so zbrane premišljevanja vredne misli o pomembnosti, koristi in lepoti duhovnih dnevnic; obenem pa izraža silno željo, naj bi pred začetkom duhovnih dnevnic opravljali posebno molitvico, s katero izražamo namen, da hočemo moliti zedinjeni s sv. očetom za uspeh II. vat.

ves. cerkv. zbora (AAS. L. 54. št. 2 - 28. febr. 1962 - Str. 66/75). Kdor to molitvico, ki smo jo objavili v let. OU, št. 5, opravi pred začetkom duh. dnevnice, prejme odp. 500; kdor pa molitvico ves mesec vsak dan opravi, ima pravico do pop. odp. p. n. p. (Prav tam, str. 118).

6. febr. 1962 je sv. ap. penitenciarija izjavila, da nikdar ni izdala kakega odloka, v katerem bi trdila, da je kdo, ki moli na določen rožni venec, pri vsaki zdravamariji deležen več popolnih odpustkov (AAS, L. 54. Str. 117). Natančen seznam pravih odpustkov za molitve rožnega venca in za druge pobožnosti v čast rožnovenski Materi božji pa dobiš v molitveniku „Zdrava, Marija, milosti polna“ na str. 741/50. Prav je, da vernike o tem dobro poučimo.

Na prvo obletnico smrti kardinala in zagrebškega nadškofa dr. Alojzija Štepinca so v cerkvi sv. Hieronima v Rimu imeli slovesno črno sv. mašo za pokoj njegove duše. Maševal je splitski škof Franjo Franić.

Isto so naredili za drugo obletnico smrti dne 10. febr. 1962. Slovesno črno sv. mašo je opravil mostarski škof dr. Peter Čule.

22. febr. 1962 je sv. oče Janez XXIII. v pričo kardinalov, nadškofov, škofov, rimskega klera in semeniščnikov prebral ap. konstitucijo „Veterum Sapientia“ o učenju latinščine po velikih in malih semeniščih ter o njeni uporabi v bogoslužju (OR, 24. febr. 1962. Str. 1/2; AAS. L. 54. št. 3 - 31. marca 1962 - Str. 129/35), ki je ponekod vzbudila precej razburjenja.

Z ap. pismom „Clarissimae“ sv. očeta Janeza XXIII. z dne 13. dec. 1961 sta bila slovanska apostola sv. Ciril in Metod razglašena za glavna zaščitnika ljublj. škofije, sv. Mohor in Fortunat pa za drugotna zavetnika iste škofije (AAS. L. 54. št. 3 - 31. marca 1962 - Str. 157/8).

12. marca 1962 je sv. oče Janez XXIII. imenoval kardinala Pavla Marella za protektorja slovenskih šolskih

sester (AAS. L. 54. št. 4 - 16. apr. 1962 - Str. 238). 3. maja so se šolske sestre v glavni hiši na Farnesini v Rimu poklonile novemu kardinalu pokrovitelju. Pri slovesnosti je govoril hrvaški frančiškan dr. Karel Balić, znan mariolog in predsednik papeške marijanske akademije, ter podaj kratek pregled zgodovine in dela šolskih sester. Slovesnosti se je udeležilo večje število slovenskih in hrvaških duhovnikov in redovnikov. Med gosti sta bila tudi zagrebški nadškof dr. Franjo Šeper ter skopljski škof dr. Smiljan Čekada (Bolj podr. poročilo glej n. pr. v KG, 17. maja 1962, str. 2).

Za vrhovno predstojnico slov. šolskih sester je bila ponovno izvoljena Dalmatinka Terezija Vidan.

27. januarja 1962 je nasl. nadškof dr. Alojzij Fogar tiho in skromno obhajal osemdesetletnico rojstva. Rodil se je v Gorici v Fogarjevi hiši onstran pevmskega mosta. Šolal se je v Gorici, bogoslovje pa je končal v Innsbrucku. Kot duhovnik je služboval v Gorici. Bil je najprej ravnatelj malega semenišča, nato pa profesor verouka na takratni gimnaziji. 9. jul. 1923 ga je sv. stolica imenovala za tržaškega škofa; 14. okt. je v goriški stolnici prejel škofovsko posvečenje po rokah goriškega nadškofa dr. Fr. B. Sedeja, v stolnici sv. Justa v Trstu pa je bil umeščen 5. marca 1924. Tržaško škofijo je vodil 12 let, potem pa se je moral umakniti zaradi fašističnega nasilja. Leta 1936 se je umaknil v Rim, kjer je ves čas živel izredno skromno. Pred nekaj leti je postal kanonik v lateranski baziliki, kjer v imenu kardinala Pavla Marella vodi upravne posle pri baziliki. Vsi verni Slovenci, zlasti pa njegove nekdanje tržaške ovčice slovenske narodnosti, do katerih je bil kot katoliški škof pravičen ter jih je res ljubil, se ga hvaležno spominjamo, ker je imel srce za nas in je zaradi nas veliko pretrpel (Pr. posebno članek msgr. dr. L. Š. v KG, 25. jan. 1962, str. 2).

Sv. oče Janez XXIII. je ob veliki nesreči v rudnikih v Tuzli poslal sara-

jevskemu nadškofu dr. Marku Alaupoviču brzojavko iz izrazi sožalja, obenem pa znatno vsoto za kritje največjih potreb najbolj prizadetih (OR, 2. marca 1962, str. 1).

25. marca 1962 je na Gregoriani v Rimu umrl svetniško živečji jezuit p. Feliks M. Cappello. Od 1920 do 1959 je na Gregoriani v Rimu odlično poučeval cerkveno pravo. Slovenski slušatelji na Gregoriani se ga dobro spominjajo. Drugi smo bralji njegove izvrstno pisane učbenike. Bil pa je tudi goreč spovednik in izvrsten duhovni voditelj. Iz spovednice je legel na smrtno posteljo in kmalu nato z vso vdanostjo in mirno izdihnil svojo dušo (Pr. lep članek v OR, 26/27. marca 1962, str. 4 ter 29. marca 1962, str. 2).

8. aprila 1962, na tiho nedeljo, se je sv. oče Janez XXIII. s posebnim pismom „Quanti siete“ obrnil na rimske vernike, kako naj pomagajo pri pripravi na II. vat. ves. c. zbor (AAS. L. 54. št. 5 - 12. maja 1962 - Str. 272/82).

15. aprila 1962, na cvetno nedeljo, je papež Janez XXIII. podpisal posebno apostolsko pismo „Cum gravissima“, v katerem odloča, da bodo odslej tudi vsi kardinali diakoni posvečeni škofje (AAS. L. 54. št. 5 - 12. maja 1962 - Str. 256/8). Na veliki četrtek, 19. apr. 1962 pa je 12 kardinalom diakonom osebno podelil škofovsko posvečenje (Pr. OR, 20. apr. 1962, Str. 1/2).

28. aprila 1962 je papež Janez XXIII. poslal vsem škofom apostolsko pismo „Oecumenicum concilium“, v katerem prosi zlasti, naj bi duhovniki in verniki meseca maja goreče prosili Marijo, posebno z molitvijo rožnega venca, za uspeh II. vat. ves. c. zbora (OR, 29. apr. 1962, str. 1/2; tu najdeš tudi it. prevod; AAS. L. 54. št. 5 - 12. maja 1962 - Str. 241/7).

16. apr. 1962 je kongr. svetih obredov z odlokem „Ordo baptismi“ uvedla v Rimski obrednik nov obred sv. krsta za odrasle, ki obsega sedem stopenj. Besedilo odloka in obreda je objavljeno

v AAS. L. 54. št. 6. - 30. maja 1962 - Str. 310/38.

6. maja 1962, na 2. ned. po veliki noči, je papež Janez XXIII. prišel med svetnike ponižnega laiškega dominikanskega brata mulata Martina Porresa.

5. maja 1962 je sv. oče Janez XXIII. podelil naslednje odpustke za molitev „Quinque puncta ante vel post Communionem utilissime recitanda“: 1. odp. 3 let, kdor jo skesano opravi pred obhajilom oz. po obhajilu; 2. pop. odp. p. n. p., kdor molitev ob omenjenem času ves mesec vsak dan opravi (AAS. L. 45. št. 7 - 18. jun. 1962 - Str. 409).

Isti dan je bila z odpustki obdarovana stara „deprecatio pro aliorum necessitatibus“ (Const. Apost. Knjiga 8. Pogl. 14): 1. odp. 3 let, kdor jo po božno opravi; 2. pop. odp. p. n. p., kdor jo vsak dan ves mesec zmoli. Iste odpustke prejme, kdor molitev opravi v malo spremenjeni obliki, kakor je zapisana v starejših izdajah škof. kanona (Canonis Episcoporum). (AAS. L. 54. št. 7 - 18. jun. 1962 - Str. 410).

Meseca aprila 1962 je v Rimu šel s tega sveta p. Jožef Filograssi S. J., ki se ga tudi slovenski slušatelji Gregoriane spominjajo; na Gregoriani je predaval zlasti nauk o presv. Evharistiji; traktat je ponovno izšel v knjigi. Pij XII. se je izrazil, da je Filograssi napisal najboljšo razlago k buli „Munificentissimus Deus“, s katero je Pij XII. razglasil versko resnico o Marijinem telesnem vnebovzetju. Pod Pijem XII. je vsaj trikrat vodil duhovne vaje v Vatikanu (Pr. OR, 12. maja 1962, str. 5).

13. maja 1962 je papež Janez XXIII. imel pomemben nagovor ob štiridesetletnici ital. KA za može; štirj stvari je papež posebno poudarjal: nadnaravno življenje članov, krščansko vzgojo mladine, delo katoličanov za krščansko obnovo družbenega življenja, zvesto spolnjevanje odlokov II. vat. ves. c. zbora. Dušni pastirji in posebej asistenti KA bodo v tem nagovoru našli

mного praktičnih misli (Glej OR, 14/5. maja 1962 - str. 1/2; AAS. L. 54. št. 7 - 18. jun. 1962 - Str. 400/4).

Osservatore Romano je dne 24. maja 1962 objavil, da je papež Janez XXIII. sprejel v zasebno avdienco skopljanskega škofa dr. Smiljana Čekada.

Proti koncu maja 1962 se je v Rimu vršil prvi mednarodni kongres za duhovniške poklice. 26. maja je papež Janez XXIII. imel poseben nagovor na udeležence, v katerem je posebno poudarjal potrebnost svetosti in notranjega življenja, krepost modrosti in delavnost, a svaril pred hlastanjem za vnanjim delom brez notranjega nadnaravnega duha (OR, 27. maja 1962, str. 1; AAS. L. 54. št. 8 - 7. jul. 1962 - Str. 450/3). Poročilo o kongresu glej v OR dne 24., 25., 26., 27. maja 1962.

Sredi junija se je vršila sedma plenarna seja osrednje pripravljalne komisije, katere sta se udeleževala tudi beograjski nadškof dr. Josip Ujčić in zagrebški nadškof dr. Franjo Šeper.

Angelo Mitri O. M. I. je leta 1962 pri Descléeju v Rimu izdal zanimivo knjigo: *De figura juridica Postulatoris in causis beatificationis et canonizationis*. Doslej še ni bilo kake dobre monografije o postulatorju, ki igra tako pomembno vlogo pri beatifikacijskih postopkih. Duhovnikom, ki imajo n. pr. opraviti z Baragovo in Slomškovo beatifikacijo, bo knjiga odlično služila.

24. junija 1962 je Osservatore Romano objavil članek o škofu Antonu Martinu Slomšku ob stoletnici njegove smrti; poudarja zlasti njegovo delo za zedinjenje ločenih slovanskih bratov s kat. Cerkvijo.

30. junija 1962 je Kongr. sv. oficija izdala poseben *Monitum* glede spisov pok. jezuitskega patra Petra Teilhard de Chardina, kar zadeva nekatere njegove filozofske in teološke trditve. Ko OR dne 1. jul. 1962 ta *monitum* objavlja, prinaša tudi zelo dolg članek, v katerem pojasnjuje, zakaj je moralo pri-

ti do tega opomina. *Monitum* je zbudil mnogo komentarjev.

1. julija 1962 je Janez XXIII. izdal okrožnico „*Poenitentiam agere*“, v kateri prosi škofo, naj bi vernike opozorili, naj s spokornimi dejanji izprosijo blagoslov božji II. vat. ves. c. zboru. V okrožnici je prav temeljito obdelan krščanski nauk o pomebu in vrednosti zatajevanja, mrtvičenja in pokore. (OR. 6. jul. 1962. Str. 1/2; lat. izvirnik in ital. prevod; AAS. L. 54. št. 9 — 6. avg. 1962 — Str. 481/91.)

Nekaj minut po polnoči dne 29. jul. 1962 je izdihnil svojo dušo kardinal Gabrijel Akacij Cous^{sa}, tajnik vzhodne kongregacije, melkitski bazilijanec iz Aleppo, zelo učena in vplivna osebnost. 16. aprila 1961 ga je papež Janez XXIII. sam posvetil za škofa po grško-melkitskem obredu.

4. jun. je sv. penitenciarija izdala odlok, ki ga je sv. oče Janez XXIII. potrdil 2. junija 1962; ta odlok dovoljuje posebne odpustke za darovanje trpljenja Bogu; 1. pop. odp. p. n. p. prejme, kdor zjutraj s kakršnim koli besedilom izrazi darovanje oz. posvetitev celodnevne telesnega ali dušnega trpljenja Bogu; 2. odp. 500 dni pa dobi, kolikorkrat kdo s kakim pobožnim vzklikom svoje trenutne dušne ali telesne bolečine izroči Bogu. (AAS. L. 54. št. 8-7. jul. 1962 — Str. 475.)

AVSTRIJA

Spomladi leta 1961 je zdravniška misijonska sestra dr. Gabrijela Ehrlich, iz ugledne Ehrlichove družine v Zabnicah in nečakinja pokojnega profesorja dr. Lamberta Ehrlicha, obiskala s svojo redovniško družico tudi Koroško, kjer je imela več misijonskih skioptičnih predavanj, takó n. pr. na Obirskem ter v internatu Mohorjevega doma v Celovcu. (Naš tednik, 10. maja 1961, str. 3)

Slovenske šolske sestre so v kapeli fatimske Matere božje provincialne hiše v Celovcu uvedle v noči med 12. in 13. dnem v mesecu celonočno čiščenje

presv. Rešnjega Telesa. Pred izpostavljenim Najsvetejšim molijo posebno v tiste namene, ki jih je Marija priporočala v Fatimi.

Župnija Kotmara ves je meseca maja leta 1961 obhaja šmarnice kar na šestih krajih: v župnijski cerkvi, v Cahorcah, Šmarjeti, Novem selu, Vrdeh in št. Gandolfu. (Naš tednik 18. maja 1961, str. 4)

Slovenska katoliška koroška mladina vsako leto obhaja svoj mladinski dan. Spomladi l. 1961 se je okoli 800 slovenskih fantov in deklet iz Zilje, Roža in Podjune zbralo v Radišah. Maševal jim je g. Česen, pridigal pa g. Gabruč (Naš tednik, 11. maja 1961, str. 5).

Naš tednik omenja, da je bila večsih na Dunaju slovenska služba božja; potem pa dodaja: Danes seveda na Dunaju ni posebne slovenske službe božje (saj je še v Beljaku ni, v Celovcu pa se morajo Slovenci potikati tu in tam, odkar jim je bila pred leti odvzeta semeniška cerkev) (NT, 31. maja 1961, str.5).

Na kvaterno nedeljo po binškoitih se veliko domačinov in romarjev zbere v škocijanski župnijski cerkvi. Leta 1961 je kanonik Aleš Zechner imel slavnostno mašo in pridigo, po slovenosti v cerkvi pa je blagoslovil novo farno dvorano; po besedah škocijanskega župnika Kogleka naj bi dvorana, ki jo je tako požrtvovalno zidal, služila resnici, napredku, kulturi in veselju (Naš tednik, 31. maja 1961, str. 4).

ARGENTINA

Spominska proslava vseh žrtev komunističnega in okupatorskega nasilja na slovenskih tleh je bila za Slovence v Velikem Buenos Airesu dne 4. junija 1961 v dvorani pri salezijankah na ulici Yapeyu 132 v Buenos Airesu. Sv. mašo v zavodski kapeli pa je imel g. Anton Orehar, direktor slovenskih dušnih pastirjev; po evangeliju je v nagovoru poudarjal zlasti idejno jasnost v zmedbi naše dobe.

18. junija 1961 je slovenska šolska mladina iz Velikega Buenos Airesa spet slavila mladinskega zavetnika sv. Alojzija. Ob pol 5 popoldne je bila v Moronu sv. maša za mladino, ki jo je opravil dr. Alojzij Starec; med sv. mašo je pridigal o sv. Alojziju kot vzorniku krščanske mladine. Gojenci Škofovega zavoda so po sv. maši uprizorili tri lutkovne predstave, pri katerih so otroci prav živo sodelovali.

Jurij Skvarča, abiturient adroguške državne gimnazije, bivši gojenec Škofovega zavoda v Adroguéju, sedaj pa akademik na elektrotehničnem oddelku inženirske fakultete v Buenos Airesu, je 7. julija 1961 v prostorih adroguške drž. gimnazije Almirante G. Brown prejel zlato medaljo kot najboljši učenec letnika 1960. S svojo pridnostjo in vestnostjo je povzdignil tako ugled Škofovega zavoda in slovenske skupnosti v Argentini. Da bi le imel med gojenci Škofovega zavoda veliko posnemovalcev! (Pr. Sv. Slov., 13. jul. 1961, str. 3).

Okoli 300 slovenskih rojakov, ki že več desetletij žive v Argentini, se je 16. julija zbralo pri slovenskih šolskih sestrah na Paternalu, da so čestitali novemu monsenjorju g. Janezu Hladniku, katerim je bil dolga leta dušni pastir.

G. župnik Ivan Tomažič je meseca julija 1961 obhajal srebrno mašo. Na svet je prišel v Ljubljani dne 12. nov.

1912; od leta 1923 do 1931 je študiral na klasični gimnaziji v Ljubljani. Kot gimnazijec je deloval zlasti v šentpeterski prosveti in v Marijini kongregaciji pri sv. Jožefu v Ljubljani. Sredi leta 1936 je končal bogoslovno fakulteto v Ljubljani. 5. julija 1936 mu je pokojni škof dr. Gregorij Rožman podelil mašniško posvečenje, 12. julija 1936 pa je pri Sv. Petru v Ljubljani pel novo mašo. Po novi maši je šel za prefekta v šentviške Škofove zavode, od koder se je moral umakniti proti kocu aprila 1941, ko so nemški gestapovci zavod zasedli. Do leta 1944 je bil nato še prefekt pri zavodskih gojencih, ki so dobili nove prostore v Baragovem semenišču v Ljub-

ljani. Nato pa je bil do odhoda v tužno katehet v ljubljanski gluhonemnici. Zašel je na Tirolsko, kjer je bil v Strassenu pri Sillianu do konca leta 1948 za kaplana; meseca januarja 1949 je došel v Argentino, kjer ga je mendoški škof sprejel v svojo škofijo. Najprej je bil kaplan v mendoškem mestecu San Martínu. Kmalu pa mu je škof dal župnijo Santa Rosa. Nekaj časa je upravljal tudi župnijo La Paz. Kot župnik je veliko delal, zidal, garaj in pretrpel. Najlepše spričevalo mu je dal sedanji mendoški nadškof — škofija je bila pred kratkim povzdignjena v nadškofijo — ki ga ima za najboljšega duhovnika v nadškofiji. Z drugimi Slovenci nima toliko zvez, pač pa rad zahaja med mendoške Slovence, mendoški slovenski pevski zbor pa že več let hodi k njemu prepevat za večje cerkvene slovesnosti. Mendoški Slovenci so mu 15. in 16. julija tudi priredili večjo srebrnomašno slavnost. (Podrobno glej DŽ, sept./okt. 1961, str. 569; Sv. Slov., 13. jul. 1961, str. 3 in 3. avg. 1961, str.3).

En dan v zavodu. Tak je bil naslov za dijaško akademijo gojencev Škofovega zavoda v Adroguéju. Ker je že prva javna akademija leta 1960 vzbudila veliko pozornost, je bilo tudi za drugo akademijo veliko zanimanja. Zato je slovenski živelj iz Vel. Buenos Airesa kar dobro napolnil veliko dvorano na trgu Irlanda v Buenos Airesu, ki so jo redovnice prav rade posodile. Glavno breme prireditve je slonel na ramah dr. Brankota Rozmana, prefekta Škofovega zavoda.

20. avgusta 1961 so slovenski verniki iz Vel. Buenos Airesa spet romali v Lurdes pri Buenos Airesu. Msgr. Janez Hladnik je v romarski pridigi o molitvi in pokori, ki ju je Marija v prikazovanjih v Lurdu in v Fatimi tako poudarjala, za uvod omenil, da so slovenski izseljenci že pred 25 leti začeli z romanji v Lurdes pri Buenos Airesu. Sv. mašo, med katero je bilo lepo število sv. obhajil, je opravil g. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev.

Romanja so se udeležili tudi slovenski duhovniki, semeniščniki iz Adroguéja in več gojencev Škofovega zavoda.

Združeni slovenski pevski zbori s področja Vel. Buenos Airesa so 10. sept. 1961 priredili pevski koncert v spomin rajnega Marka Bajuka, zaslužnega slovenskega vzgojitelja, javnega delavca, ravnatelja, glasbenika, skladatelja ter pevovodja. France Pernišek je imel lep spominski govor, ki je v celoti objavljen v Zborniku-Koledarju Svobodne Slovenije 1962. (Podr. poročilo glej v Sv. Slov., 14. sept. 1961).

17. sept. 1961 je g. Anton Orehar blagoslovil Slomškov dom v Ramos Mejiji zraven Buenos Airesa; v pridigi med sv. mašo je opozarjal na nujnost zvestobe idealom, zaradi katerih smo med vojsko nastopili proti komunističnemu nasilju in njegovemu brezbožnemu naku in zaradi katerih smo odšli v izseljenstvo. Trdni moramo biti v načelih in nič popuščati, kajti sožitja med Bogom in satanom ni in ne more biti. G. Janez Kalan, krajevni dušni pastir slovenskih vernikov, je v pozdravnem govoru lepo poudarjal dve Slomškovi misli: vero in materin jezik. Dr. Tine Debeljak je za to priložnost lepo zapisal: „S ponosom naj novi dom nosi ime Slomškov dom in naj nikdar ne stopi s poti, katero je Slovincem začrtal ta svetniški človek in iz najglobljih korenin slovenstva rastoči človek, vzgojitelj in učitelj naroda, tudi našega v predmestju Buenos Airesa.“ Izšla je tudi posebna spominska brošurica z naslovom: Slomškov dom. Popoldne je prišel na slovesnost tudi krajevni ramoški župnik Bazan ter v nagovoru pohvalil idealizem in vero slovenskih vernikov v njegovi župniji ter se zahvalil za zgled, ki ga dajejo drugim vernikom. (Podr. glej Sv. Slov., 14. sept. 1961, str. 1 in 21. sept. 1961, str. 2).

Vincencijeva konferenca je tudi 1. 1961 za Slovence v Vel. Buenos Airesu razglasila dobrodelni teden, v katerem prosi čimveč podpore za 294 pomoči potrebnih rojakov, med katerimi so dru-

žine, vdove z otroci, stalno bolni, starčki, invalidi in umobolni. (Pretrsljivo prošnjo glej v Sv. Slov., 28. sept. 1961, str. 2).

3. sept. 1961 so slovenski rojaki v San Justu obhajali 10-letnico slovenskega šolskega tečaja. Lep izraz slovenskega idealizma je tudi v tem, da je Rudi Bras uredil slovensko pesmarico s 100 pesmimi, katero je založil kulturni odsek Našega doma v San Justu, slovensko podjetje Šeme-Bidovec pa je pesmarico otrokom za to obletnico zastonj podarilo. (Pr. DŽ, dec. 1961, 633/4).

30. septembra 1961 je dr. Filip Žakelj na kult. večeru Slov. kulturne akcije predaval o vplivu qumranske judovske verske ločine in njenih spisov na krščanstvo.

Nekdo je 5. oktobra 1961 v Sv. Slohistov, revij in knjižnih založb včasih veniji zapisal: „Uprave emigrantskih dobe med ostalo pošto sporočilo kakega rojaka, da mu lista, revije ali knjige da človeka ob takem sporočilu zaboli ni treba več pošiljati, ker nima časa za slovensko branje. — Resnično povemo, srce. Zaboli ga že zato, ker je navedba pomanjkanja časa za razlog za odpoved slovenske lista ali za zavrnitev slovenske knjige kruta žalitev vseh tistih, ki se noč in dan, mesec za mesecem, leto za letom žrtvujejo, da ohranijo živno slovensko besedo v tujem svetu. Iz idealizma, iz ljubezni do slovenskih ljudi to delajo in pri tem ne iščejo nobenih materialnih dobrin. Še bolj je pa ob takem sporočilu človeku hudo, ker je opustitev slovenskega branja začetek odtujevanja tistega, ki ne mara več prejemati in brati slovenske tiskane besede. Opustitvi slovenskega branja bo sledil naslednji korak: opustitev slovenskih prireditvev in popolna ločitev od slovenske skupnosti. Slovenski narod bo izgubil enega svojih sinov, ki je začel zavračati slovensko materino besedo.“ Ne bo napak, če tudi slovenski duhovniki v zamejstvu in izseljenstvu malo premislimo te besede. Saj bi bilo še bolj žalostno, če bi tako delal kak slovenski duhovnik.

1. oktobra 1961 je msgr. Manuel Menendez, prvi san martinski škof, slovesno prevzel škofovsko oblast v novoustanovljeni škofiji. Slovesnosti so se udeležili tudi slovenski rojaki iz San Martina in okolice s svojim začasnim dušnim pastirjem g. Antonom Smoličem; v sprevedu so posebno pozornost zbujale zlasti slovenske narodne noše fantov in deklet.

V San Martinu je na misijonsko nedeljo 1961 za slovenske rojake maševal in pridigal g. Ladislav Lenček C. M. Po sv. maši je bila v Slovenskem domu misijonska proslava.

Sredi oktobra so v Mendози že petič obhajali svoje mladinske dneve. Pri teh je sodeloval tudi g. Jože Horn, slovenski dušni pastir v Mendози, g. Orehar Anton, direktor slov. dušnih pastirjev, pa je pripravil za slovensko mendoško mladino predavanje: Borba slovenskega naroda za ohranitev krščanstva.

Slovenski rojaki iz Velikega Buenos Airesa so 29. oktobra 1961 slovesnost praznika Kristusa Kralja združili z vnanjo proslavo osemdesetletnice sv. očeta Janeza XXIII. Ob pol 5 popoldne so se zbrali k sv. maši in pridigi v veliki zavodski kapeli na Plaza Irlanda v Buenos Airesu; maševal in pridigal je g. Anton Orehar, direktor slov. dušnih pastirjev. Pri slovesni proslavi v zavodski dvorani je imel slovenski izobraženeec Božo Fink vsebinsko bogat govor o Kristusu Kralju ter naši zvestobi Cenkvi, papežu, škofom in duhovnikom. Tako je n. pr. dejal: „Nismo pristaši pretiranega klerikalizma. Žalostno pa bi bilo, če bi izgubljali spoštovanje do papeža, škofov in duhovnikov, posebno tistih, katerih skrbí smo zaupani. Vedimo, da bi se s tem izvršila med nami nekrvava revolucija z enakimi moralnimi posledicami, kot jih ima tista, proti kateri smo se borili.“ Gojenci Škofovega zavoda so v govornem zboru krasno recitali 23. psalm. (Podrobnosti glej: Sv. Slov., 2. novembra 1961, str. 2).

.. Slovensko katoliško akademsko starešinstvo je 12. okt. 1961 imelo svoj

študijski dan v Slovenski hiši na Ramón Falcónu v Buenos Airesu, na katerem je predaval tudi dr. Ignacij Lenček o novi socialni okrožnici „Mater et Magistra“.

12. novembra 1961 pa se je prav tako v Slovenski hiši na Ramón Falcónu v Buenos Airesu vršil deveti socialni dan, na katerem je pravtako predaval profesor dr. Ignacij Lenček, sv. mašo s pridigo o pomenu socialnih dni pa je imel g. Anton Orehar, direktor slovenskih dušnih pastirjev.

5. novembra 1961 je slovenska mladina iz Velikega Buenos Airesa praznovala deveti slovenski mladinski dan. Dr. Alojzij Starec je dopoldne maševal in pridigal; v govoru je posebno naglašal potrebnost duhovnega življenja mladine, ki živi sredi velemestnega življenja v veliki nevarnosti (Pr. Dž, jan. 1962 str. 58, Sv. Slov., 16. nov. 1961, str. 2).

26. nov. 1961, na poslednjo nedeljo po binkoštih, so v Slovenski hiši v Buenos Airesu obhajali sedaj že kar običajno proščanje. G. Anton Orehar, dir. slov. dušnih pastirjev, je imel dopoldansko sv. mašo s pridigo, popoldne pa je v posebnem govoru navzočim razložil kako je z načrti in zidavo nove hiše. Pri popoldanski prireditvi so študentje iz škofovega zavoda ljudi razveselili z nekaj prav zanimivimi, šaljivimi točkami (Pr. Sv. Slov., 30. nov. 1961, str. 2 in 3).

Kmalu nato so tudi v Slovenski vasi v Lanusu imeli žegnanje. Dr. Franc Gnidovec, rektor slov. semenišča, jih je tri večere pripravljaj z govorom na slovesno opasilo. Na prvo adventno nedeljo pa je imel slovesno sv. mašo s pridigo.

8. dec. 1961, na praznik Brezmadežne, je 80 slovenskih dečkov in deklíc, ki obiskujejo slovenske šolske tečaje, prvič prejelo Jezusa v svoje srce. V slovenski vasi v Lanusu pa je isti dan prvič pristopilo k angelski mizi 12 dečkov in deklíc.

Na praznik Brezmadežne se je slo-

venska mladina zbrala k večerni sv. maši v kapeli Marije Pomagaj v Slovenski hiši na Ramón Falcónu v Buenos Airesu, po maši pa je lahko videla film o sv. Mariji Goretti, mučenki sv. čistosti.

G. Jože Mejač C.M. je v adventu 1961 imel kratke duhovne vaje posebej za može in žene. Mož je prišlo 113, žena pa 107 (Dž, febr. 1962, str. 123).

26. nov. 1961, na poslednjo nedeljo po binkoštih, je mendoški nadškof dr. Alfonz Marija Buteler imel mašo za slovenske vernike v kapeli pri frančiškankah, med katero so prvoobhajanki iz njegovih rok prvič prejeli Jezusa, obenem pa je njim in tudi več drugim slovenskim otrokom podelil zakrament sv. birme. Nadškof, ki ima Slovence prav rad, je v pridigi poudarjal dvoje: ljubezen do Boga in do naroda (Pr. Sv. Slov., 21. dec. 1961, str. 10).

Slovenska šolska mladina je 18. dec. 1961 za konec šolskega leta napravila izlet na prostorno pristavo, kjer imajo hrvaški frančiškanj zavod, ki nosi ime po kardinalu Stepincu (Colegio Cardinal Stepinac). Vseh otrok je bilo 260; pa bi jih bilo še več, če ne bi pet šolskih tečajev v soboto odpovedalo vozila zaradi slabega vremena. Izletnike sta prav prijazno sprejela p. gvardijan U. Štefanić in p. J. Tibljaš. G. Stanko škrbe je otrokom maševal in pridigal (Sv. Slov., 4. jan. 1962, str. 2/3).

7. jan. 1962, na praznik sv. Družine oz. prvo nedeljo po Gospodovem razglašenju, se je v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejía vršila XI. misijonska veletombola. Kljub več tombolam v preteklem letu za razne namene je bil obisk veletombole kar dober.

JUGOSLAVIJA

Janez Ferdin, upravitelj na Trati, je bil imenovan za soupravitelja župnije Leskovica. Vinko Klemenc, vikar namestnik v Hinjah, pa za upravitelja istotam, ker je prvi župnik Franc Kolenec 13. jan. 1961 umrl v Buenos Airesu; Ciril Oražem, kaplan pri Sv. Kri-

žu ob Krki, za kaplana in beneficiata v Šmartnem pri Litiji. (Okr. 2/1961 ljublj. škof. ord. z dne 1. febr. 1961, str. 10.)

4. sept. 1960 je cejski opat dr. Peter Kovačič v imenu mar. škofa dr. Maks. Držečnika razglasil ustanovitev nove župnije v Celju, katere središče bo kapucinska cerkev. Pri slovesnosti je bil navzoč tudi kap. provincijal p. dr. Odilo Mekinda. Za župnika vikarja je bil nastavljen p. Francišek Lončar.

11. sept. 1910 je novomašnik Franc Šmit na Sionskem griču v Jeruzalemu v cerkvi Marijine smrti opravil prvo najsv. daritev, prav na isti dan po petdesetih letih pa je 11. sept. 1960 v Kovorju, kjer župnikuje, pristopil k oltorju kot zlatomašnik. Slovesnost je bila izredno lepa. Zlate maše se je udeležil tudi škof Anton Vovk, prelat in gener. vikar dr. Jože Pogačnik, kovorski rojak, prelat dr. Andrej Snoj, msgr. Viktor Zakrajšek, rajni dekar, Karel Gnidovec in še 17 drugih duhovnikov (pr. Duh. življenje, marec 1961, str. 184/5).

Jug. škofje so se s svoje konference meseca sept. 1960 obrnili na Kongr. za sy. obrede glede nekaterih dvomnih liturgičnih zadev. 10. febr. 1961 je omenjena kongregacija odgovorila, da je treba lekcije in pasijon na veliki petek ter berilo in evangelij pri petih mašah še vedno brati tudi latinsko (Podrobnosti glej v Okr. šte. 3/1961 ljublj. škof. ord. z dne 28. febr. 1961, str. 1/2.)

Morda bo koga zanimalo tole pojasnilo glede litanij, ki ga je izdal ljublj. škof. ordinariat: „Duhovniki večkrat sprašujejo, katere litanije naj molijo na Vse svetnike, na prve petke v oktobru ali decembru, če takrat opravljajo rožnovensko pobožnost, in na prve petke v maju, ko so šmarnice. Ker dvojnih litanij ne moremo imeti, je najbolj skladno s splošnim cerkvenimi predpisi in predpisi škof. zakonika, da se držimo naslednjega reda: 1. Pri rožn. pobožnosti so litanije Mb ukazane od sv. stolice. Zato vedno, ko opravljamo to pobožnost, molimo te litanije; torej na prvi petek v oktobru, na prvi petek v

decembru in na novo leto, če pobožnost opravljamo v decembru. Na koncu pa dodamo še posvetitev presv. Srcu Jezusovemu. 2. Pri šmarnicah je poglavito premišljevanje ali šmarnično berilo. Lit. Mb niso splošno nikjer predpisane, pri nas seveda v ZLŠ. Zato moremo na prvi petek v maju vzeti litanije presv. Srca; moremo pa opraviti vse tudi tako kot pri rožnov. pobožnosti. 3. Na dan celodnevne češčenja naj se molijo lit. predr. Jez. krvi (najbolje zjutraj) in presv. Jez. Srca (najbolje za skelp) (Okr. šte. 3/1961 ljublj. škof. ord. z dne 28. febr. 1961).

Ljublj. škof. ord. opozarja, naj se v smisu odloka Kongr. za disciplinosvetih zakramentov z dne 26. marca 1929, ki vpeljuje pateno pri obhajanju vernikov, obhajilni prt kljub temu še uporablja. (Prav tam, str. 4/5.)

P. Alojzij Žabkar, OT, vikar namestnik v Črnomlju, je bil imenovan za župnika vikarja istotam; Franc Lokar, upravitelj v Starem trgu pri Ložu, za soupravitelja župnije Grahovo; p. Otokar Dernovšek, OFM, gvardijan na Brezjah, za soupravitelja župnije Vič v Ljubljani; p. Bogdan Markelj, OFM, samostanski vikar, za rektorja božjepotne cerkve M. b. na Brezjah; prof. Jožetu Krakorju iz Pungerta in Jožetu Hostniku iz Grahovega se je dovolilo, da se kot upokojenca naselita, prvi v Vogljah, župnija šenčur pri Kranju, drugi na Spodnjem Brniku, župnija Cerklje na Gorenjskem. (Prav tam, str. 5.)

Na podlagi indulta sv. koncilske kongregacije z dne 10. jun. 1960 jugosl. ordinarijem je škof Anton Vovk dokončno odločil glede mašnih ustanov, vezanih na zemljišča:

1) V vseh župnijah, kjer so neposredno pred začetkom druge svetovne vojne obstajale mašne ustanove, vezane na zemljišča, naj se od 1. jan. 1961 opravi vsako leto ena sv. maša pro piis fundatoribus eorumque intentionibus. Štipendij za to sv. mašo se more vzeti iz cerkv. blagajne. Primerno pa

je, da duhovnik, ki kot nadarbinar še uživa kako ustanovno zemljišče bodisi delno, bodisi v celoti, opravi to sv. mašo sine stipendio. 2) S tem so ukinjene vse prejšnje rešitve o ustanovnih sv. mašah, ki so bile vezane na zemljišče. 3) Za vse zamujene obveznosti se quoad praeteritum daje sabbatio. 4) Datum opravljene sv. maše se vsako leto vpiše v knjigo ustanovnih maš in predloži vizitatorju na vpogled in podpis.

Hišnina za cerkvene stavbe. Ljublj. škof. ordinariat se je preko Komisije za verska vprašanja LRS obrnil na rep. upravo za dohodke pri drž. sekretariatu za finance LRS za pojasnilo glede hišnine (dohodnine od stavb). Pojasnilo se glasi: „Uredba o spremembah in dopolnitvah o dohodnini določa v 3. točki 33. člena, da se ne štejejo med dohodke od stavbe in so oproščeni dohodnine: najemna vrednost cerkva, sa-

mostanov in drugih cerkvi pripadajočih stavb, če se uporabljajo neposredno za molivnice ali druge verske namene. Najemna vrednost cerkva, samostanov in drugih cerkvi pripadajočih stavb je oproščena hišnine samo, če je izpolnjen pogoj iz navedene določbe, to je, če se stavbe uporabljajo za molivnice ali v druge verske namene. Če se omenjene stavbe ne uporabljajo v verske namene, ne morejo biti oproščene dohodnine. V kolikor se take stavbe uporabljajo deloma v verske namene, deloma pa ne, se plača samo za tiste dele omenjenih zgradb, ki se ne uporabljajo v verske namene. Šteje se, da so pisarne verskih skupnosti in njihovih organizacij prostori, ki se uporabljajo v verske namene, stanovanja pa niso taki prostori. Direktor: Peter Vesel. l. r.“ (Okr. št. 4/1961 ljublj. škof. ord. z dne 22. marca 1961, str. 3).

Druga izdaja slovenskega Rimskega misala

Celotni prevod Rimskega misala v domači jezik je bil dolga leta želja slovenskih vernikov. Mnogi so mu pripravljali pot. Družba sv. Mohorja v Celju je na primer leta 1933 izdala „Svete maše za nedelje in praznike“, ki jih je zbral in prevedel Vital Vodušek. Prvi in edini slovenski liturgični kongres pred zadnjo svetovno vojno v Timjah na Koroškem je mnogo razpravljal o tem, kako naj bi učili vernike s pomočjo primernega domačega besedila sodelovati pri najsvetejšem opravilu, sveti daritvi. Na njegovo pobudo je izšla knjižica „Red sv. maše“ z besedilom maše, ki se v glavnem ne spreminja.

Pomembno delo pri uvajanju vernikov k sodelovanju pri sveti daritvi sta vršila pred Rimskim misalom znana naša molitvenika „Večno življenje“, ki je doživel že toliko izdaj in je njegova zadnja (15.) izdaja izšla pri Brepolsu v Tournhoutu na Flamskem, ter pomem-

bni dijaši molitvenik „Kristus Kralj“ izpod peresa dr. Ivana Vrečarja.

KAKO JE NASTAL PREVOD

Prevoda celotnega Rimskega misala v slovenščino so se naposled lotili naši beli menihi, cistercijani samostana Stične na Dolenjskem. Stična je bila namreč pred zadnjo vojno nekako naše središče liturgičnega prizadevanja in jo moramo v tem pogledu primerjati s flamskim benediktinskim samostanom St. André pri Brugge-u. Pri oranju ledine sta pri tem prevajanju mašnih besedil pomagala patru dr. Metodu Turnšku soprobrata p. Rafael in p. Simon Ašič. Prevod svetopisemskih besedil razen listov in evangelijev je priredil p. dr. Tomaž Kurent, ki je s Turnškom sodeloval tudi pri končni določitvi besedila celotnega prevoda. Zato je v prvi izdaji omenjeno, da sta misal prevedla in priredila p. dr. Metod Turnšek in p. dr. To-

maž Kurent. Dovoljenje za natis je izdal stiški opat, danes mož častitljive starosti, p. dr. Avguštin Kostelec, tozadevni imprimator pa ljubljanske škofijski ordinariat. Delo je izšlo v založbi stiškega samostana. Opremil ga je arhitekt Slavko Pengov. Natisnila pa ga je v neugodnih vojnih razmerah Ljudska tiskarna v Ljubljani, katere ravnatelj Jože Kramarič je mnogo pomagal, da je delo moglo iziti kljub tehničnim zaprekam. Za zunanjo opremo je dal dragocene nasvete vseučiliški profesor arhitekt Jože Plečnik. Ker ni bilo mogoče dobiti tankega (bibličnega) papirja, so misal natisnili kar na navadnem papirju, da bi le izšel in bi bilo besedilo na razpolago. Zato je bil izvod misala precej debel in manj prikladen za vsakdanjo rabo. Po izidu so prišli tudi do bibličnega papirja, na katerega naj bi koj natisnili drugo izdajo, ker je bila vsa naklada prve izdaje kmalu razprodana. Toda leto 1945. „Rimskemu misalu“ ni prineslo svobode in papir za drugo izdajo so novi gospodarji tiskarne porabili v druge namene.

Prevod je v vsebinskem pogledu upošteval trud mnogih, ki so mu pripravljali pot. Liste in evangelije je povzel iz nove, za tisk že pripravljene škofijske izdaje „Listov in evangelijev“. Izmed pesmi slednic so bile docela povzete „Žrtvi velikonočni“ iz Pogačnikovega „Velikega tedna“, „Strašen dan bo dar plačila“ iz „Pogačnikovega „Družinskega življenja“. Dobesedno je povzet iz Pogačnikovega „Velikega tedna“ slavospev „Jezik moj, opevaj zmago“, „Slava ti, hvala in čast“ pa iz „Rimskega obrednika“. Spricho novih dognanj bogoslužne znanosti je bil dotodanji prevod „Reda sv. maše“ nekoliko popravljen.

Prevod misala so pregledali in na nekaterih mestih pomagali besedilo natančneje in bolj domače izraziti prelat dr. Franc Ks. Lukman, prelat dr. Aleš Ušeničnik in prelat dr. Anton Breznik ter profesor dr. Ivan Grafenauer. Pri

korekturi sta sodelovala profesor dr. Janez Oražem in dramaturg Janko Moder.

DELO ZA NOVO IZDAJO

Ko je p. dr. Metod Turnšek videl, da ni izgleda za kakšno novo izdajo v Ljubljani, je iskal poti, kako bi izdal Rimski misal kje v zamejstvu. Najprej se mu je posrečilo pridobiti odgovorne kroge za izdajo nedeljskih in prazničnih maš v povezavi z običajnim molitvenikom pod naslovom „Mali misal“, ki ga je izdala celovška Mohorjeva družba in natisnila v svoji obnovljeni tiskarni leta 1952.

Uspeh te knjige in želja nešteti, da bi dobili v roke celoten slovenski Rimski misal, sta opogumila Družbo sv. Mohorja, da se je odločila za drugo izdajo celotnega misala. Ker predpostavljala tako veliko delo velik finančni napor in riziko, je postavil ravnatelj Mohorjeve družbe dr. Janko Hornböck za pogoj izdaje ugoden potek prednaročila na Koroškem. Tiskarna mora namreč, še preden se proda kak izvod knjige, že plačevati svinec in druge potrebščine za tiskanje, kupiti papir in ves knjižgoveški material. Sproti ob tednu je treba plačevati tiskarniške delavce. Tako je potem izšel v koroškem verskem tedniku „Nedelja“ poziv na prednaročilo „Rimskega misala“. Misal je bil v primeru ugodnega poteka prednaročil obljubljen že za prihodnji božič (leto dni kasneje). Odziv na ta razpis je bil zelo ugoden in nepričakovano dober, saj je bilo le na Koroškem nabranih okoli 500 prednaročil. Ta uspeh je postavil seveda takoj zahtevo, da je treba z misalom začeti čimprej, da se izpolnijo obveznosti do prednaročnikov.

Družba sv. Mohorja v Celovcu je v sodelovanju z našimi očeti cistercijani v zamejstvu poskrbela, da se je nabral zadosten kapital za izdajo misala. P. dr. Metod Turnšek je obljubil pripraviti prevode novih mašnih besedil, ki so jo vojna izšla. Treba je bilo vzeti v poštev tudi nove odredbe in določila sv. očeta Janeza XXIII. glede sv. maše, kar je iz-

dajo precej zakasnilo. P. dr. Tomaž Kurent je pregledal in deloma izboljšal Turnškov prevod Velikega tedna, ki ga je ta izdaja že ob „prenovitvi velikonočnega bogoslužja“ pri celovski Mohorjevi družbi pod naslovom „Veliki teden — sveti teden“. To besedilo prve izdaje je bilo namreč treba nadomestiti z novim.

Da bi nova izdaja čimprej izšla in ker se mi je zdelo škoda, da bi je ne napravili boljše v nekaterih pogledih od prve, sem se lotil večmesečnega dela pri pripravljanju besedila za tiskarno. Dr. Turnšek se spominja, kako je za prvo izdajo mesece in mesece vsak dan hodil nadzorovat v tiskarno potek dela in pazit na vsebino. Naj omenjam, da mi je pri tem delu s koristnimi nasveti ves čas pomagal in za to žrtvoval mnogo ur profesor dr. Janez Polanc in končno še g. Jože Hočevar, korektor Mohorjeve tiskarne. Hvaležno se spominjam ob tem tudi priporočil in nasvetov še drugih oseb, zlasti nekaterih sbratov.

PRIPRAVLJANJE BESEDILA

Ob zaključku dela za drugo izdajo se klanjam pionirskemu delu vseh, ki so pripravljali prvo izdajo misala. Naponno in težko delo je to.

Nobeno delo ne izide popolno in vsako nosi na sebi pečat razmer, v katerih je nastalo. Tako je tudi s prvo izdajo misala in z drugo. Splošna kritika je pri prvi kot pri drugi precej stvarna. Kritizirajo se posameznosti, poudarjajo pa tudi pomembnost opravljenega dela. Nekateri narodi imajo več različnih prevodov Rimskega misala. Pri večjih narodih to tudi ni tako napačno. Pri naših razmerah pa je boljše strmeti za postopnim izboljšavanjem prevoda, ki ga imamo.

Za pripravo tretje izdaje Rimskega misala bi bila — po mojem — potrebna dvojna skupina ljudi. Ena bi bila nekaka „tehnična ekipa“. Želim, da bi mogli to delo prevzeti naši cistercijani, saj je skupno stanovanje v tišini samostana najprimernejše okolje za podrobno

študijsko in tehnično delo, ki ga taka izdaja zahteva. Tj. naj bi tudi prevzeli popravljanje besedila med stavljenjem, lomljenjem in tiskanjem. Druga skupina za pripravo nove izdaje Rimskega misala naj bi bila skupina „kvalificiranih“ za določanje primernega besedila. V to skupino bi bilo treba pritegniti poleg naših najboljših poznavalcev latinščine, poleg poznavalcev slovenščine, tudi tozadevne odgovorne pri naših škofijskih, liturgičnih in katehitičnih svetih, Rimski misal je velika verskovzgojna knjiga in morajo pri določanju njenega besedila odločati predvsem odgovorni cerkveni sveti, čeprav ni potrebno, da tako knjigo ravno ti sveti sami izdajo.

Pripravljanje besedila druge izdaje je bilo precej omejeno po raznih zahtevah. Na eni strani je zahtevala potreba in povpraševanje po misalu njegovo čimprejšnje izdanje. Na drugi strani je razpis prednaročila premalo upoštevala komplicirano tehnično delo tiskanja take knjige v taki tiskarni, kot je sedanja Mohorjeva. Dalje je nastopil nov moment z napovedjo bližnjega cerkvenega koncila. Slednjič je bilo treba uporabiti za pripravo tiste ljudi, ki so bili v Celovcu za to na razpolago.

Več uglednih naših oseb je bilo naprošenih za nasvete. Seveda so bili ti po vsebini različni. Pri prevajanju bogoslužnih latinskih besedil pač drugače sodi latinist, drugače pisatelj z ljudskim izražanjem in drugače praktični dušni pastir in katehet.

Nekateri so zagovarjali pogum: „Če naredite korak naprej, naredite še drugega.“ Drugi so poudarjali konservativnost: „Arhaičnost jezika daje službi božji nekaj slovesnega, nekaj večnostnega.“ Dalje so nekateri želeli, da bi temeljito predelali jezik prve izdaje, ker se je slovenščina izpopolnila v zadnjih letih in je besedilo ponekod precej trdo. „Priporočam enotnost bogoslužnih tekstov in prevodov,“ je pisal neki sbrat dr. Turnšku. „Naj ne prevaja vsak po svoje. S tem nastaja samo zmeda. Mislim, da smo dosedaj jezik molitev

in katekizemskih resnic že toliko očistili, da ni nujno, da bi morali zopet in zopet vse čistiti in olupšavati. Naj bi bil Rimski misal res naša ‚versio recepta!‘

Tudi še nismo Slovenci rešili nekaj praktičnih liturgičnih problemov. Naj omenim naslednje. Dosedaj rabljeno svetopisemsko besedilo ni točno. Sedaj smo dobili nov prevod svetega pisma, ki je na višku. Je pa ponekod jezikovno trd. Katero besedilo sedaj jemati za besedilo slovenskih bogoslužnih knjig? Berila in evangeliji v drugi izdaji misala so ostala ista kot v prvi, to je iz pripravljene škofijske izdaje „Listov in evangelijev“. Zato se bodo vzbujala vprašanja tistim laikom, ki bodo imeli doma najnovejši prevod sv. pisma, odkod različnost besedila. Vprašanje psalmov je podobno, le da doslej ni bilo take enotnosti kot pri berilih in evangelijih. Dalje še nismo prišli do enotnega slovenskega obrednika, za katerim moramo iz verskih in narodnih razlogov stremeti. Obrednik je sicer zadeva posamezne škofije in Svete Stolice. A v tem pogledu odgovorni naj bi se trudili doseči čimprej enotno liturgično slovensko besedilo. Doslej imamo odobren enotni obrednik za ljubljansko in mariborsko škofijo in pa nedavno odobreni slovenski del celovškega obrednika. Tega zadnjega se je na splošno držal sestavljavec besedila za drugo izdajo, če je prišlo do nesoglasja z ljubljansko-mariborskim. Drug tak problem je izrazoslovje mašnih delov. Član neke naše škofijske liturgične komisije piše: „Za nas je terminologija mašnih delov še vedno problematična.“

NAPREDEK V BESEDILU DRUGE IZDAJE

Naj sobratom v razmišljanje in v ocenjevanje podam nekaj opomb glede sprememb, ki jih prinaša druga izdaja Rimskega misala.

Nekateri so svetovali, naj bi v novi izdaji opustili Predgovor in uvodna

poglavja pod naslovom „Okrog božje evharistične mize“. Zagovarjali so to predvsem iz želje, naj bi bil misal čim manj debel. Kljub temu da so uvodna poglavja ostala, je druga izdaja kar priročna. Dr. Turnšek je skrajšal prvi predgovor in dodal še nekaj besed k drugi izdaji. Uvodna poglavja so bila predelana in logičneje urejena. Ko ni bilo pričakovati, da bi v sedanjih razmerah prišli do kakšnih brošur liturgične vsebine o sveti maši, so kar na mestu in jih z veseljem prebirajo v Jugoslaviji. Za mnoge duše so to odkritja in dobiva zarje maša doslej nepoznano vsebino. Niso pa ta poglavja slogovno enotna in bi v prihodnji izdaji lahko marsikaj opustili. Misal je v službi vernikov, duhovniki pa lahko črpajo poznanje cerkvenih določb iz drugih virov.

Bogoslužni koledar v misalu je edinstven in v tem pogledu dragocen. Pri njem so sodelovali zastopniki vseh slovenskih škofij.

Red sv. maše je upošteval sedanjí ljubljanski oz. slovenski prevod Antifone k ps. 42. „K Bogu mojega veselja in moje radosti“ (po novem latinskem prevodu). Pri Confiteor ima po celovškem odobrenem obredniku Ušeničnikov prevod „mea culpa“: žal mi je, zelo mi je žal. Besedo „Kanon missae“ prevaja namesto z dosedanjim „pravilom“, ki za ljudi ni razumljivo, čeprav je etimološko pravilno, z izrazom „slovalo svete maše“. Ko bi se te besede navadili, naj bi nam pomenila slovesne in starodavne molitve okoli bistvenega, glavnega dela službe božje. Besedilo kanona, glede katerega se je Turnšek drznil v prvi izdaji ubrati svojo pot, je bilo nanovo pregledano, deloma približano našemu tradicionalnemu besedilu, ki ga pa le ni mogoče vsega prevzeti, ker je ponekod res pomanjkljivo. Omenjam besedilo očenaša, ki se po želji Rima glasi: „Oče naš, ki si v nebesih...“ (gl. celovski obrednik). Še vedno je problematičen prevod (za nas kot za druge narode) besed „Ite, missa est“. Od štirih predlogov (Končali smo,

Odslovljeni ste, Odposlani ste, Poslani ste), ima druga izdaja Rimskega misala zadnjo verzijo.

Glede mašnih obrazcev so bile upoštevane svoječasne pripombe dr. Janeza Oražma in brata Filipa O. Cist. iz Stične. Ni še enotnosti v rabi prevoda besede „remissio“, ki je enkrat „odpuščanje“, drugič „odpuščenje“ (kot rabi dosledno ljublj.-mariborski obrednik), tretjič „odpuščanje“. V več oracijah je bilo besedilo popravljeno in izboljšano (namesto besede „pogodu“ se rabi „všeč“, namesto besede „skrivnost“ se rabi za Sacramentum kar beseda „zakrament“ kot francoski in nemški prevodi).

Pri posebnih mašah svetnikov je dodan kratek življenjepis slavljenca tistega dne.

Da ne bi misal narastej v obsegu, je bila zavržena misel, naj bi vsakemu obrazcu dodali še nekaj razlage.

Pri prihodnji izdaji bo možno pri nekaterih svetniških obrazcih podati še več besedila kot tokrat, da bo manj listanja med mašo. Nekaj je bilo tudi za to izdajo narejenega v tem pogledu, več pa se ni dalo narediti zaradi tehničnih razlogov.

Besedila posameznih škofijskih maš bo treba za prihodnjo izdajo bolje pregledati, ko se bodo izvršile tozadevne škofijske revizije mašnih besedil in posebnih godov.

Da bi bil Rimski misal uporaben tudi za najnujnejšo popoldansko službo božjo, je v tej izdaji ostalo in bilo izpopolnjeno poglavje „Molitve“. Ko je vedno manj poznanja krščanskega nauka, naj bi s poglavjem o zakramentih nudil misal tudi nekaj pojasnila o zakramentih. Bolje kot doslej v molitvenikih je obdelan zakrament svetega zakona.

Pri litaniyah točnejši prevod vzklikov „ab insidiis diaboli“ (zalezovanj hudičevih), „Virgo fidelis“ (Devica zvesta), „Speculum iustitiae“ (zrcalo — ogledalo=tiskovna pomota! — pravičnosti).

Najbolj navadne oracije, ki se pogosto rabijo, se sedaj na splošno ujemajo z običajnim besedilom. Po novoodobrenem celovškem obredniku pa je besedilo molitve ob blagoslovu z Najsvetejšim nekoliko spremenjeno. Tako: namesto „ki ima vso sladkost v sebi“ je „ki ima vso dobroto v sebi“; namesto „O sveta večerja“ ima „O sveta gostija“ in namesto „zastava prihodnje slave“ je „poročstvo prihodnje slave“.

TEHNIČNA PLAT SEDANJE IZDAJE

Tiskanje knjige je opravila tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu ob desetletnici svoje obnovitve. Delo je razmeroma čedno opravljeno, čeprav se ne more primerjati z delom za tiskanje na bibličnem papirju specializiranih tiskarn. Za takšno delo je treba izkušnosti v izbiri papirja, kemikalij in celotnega postopka. Primernejši bi bil za tak papir offset-tisk, ki ga pa ta tiskarna ne opravlja. Tudi tiskovnih napak je razmeroma malo.

Črke so večje od črk prve izdaje. Ponekod bi bile primernejše močnejše črke.

Po francoskem zgledu je bil dodan tej izdaji tudi seznam misli iz beril in evangelijev za premišljevalno molitev, kar poveča dragocenost knjige. Dva kazala, vsebinski in zaporedni, sta dovolj jasna in praktična.

Vinjeta opreme prve izdaje, delo arhitekta Slavka Pengova, so tudi v tej izdaji, z majhnimi spremembami v reprodukciji. Z dvema novima podobama je okrasil to izdajo arhitekt Tone Kralj. Uvodno barvno sliko je izdelal nalašč za to izdajo s svojevrstno zamisljivo Zadnje večerje. Za sliko sredi misala pred kanonom pa je podaril 1934. l. izdelani lesorez „Golgota“. Mislim, da so se brez škode za lep vtis opustile vse velike začetnice prve izdaje.

Vezavo, ki stane več kot tiskanje s papirjem vred, je opravila Mohorje-

va tiskarna v povezavi z drugimi knjigovезnicami, ki so primerno opremljene za tovrstno delo. V prodaji je pet različnih vezav, dve z rdečo obrezo, z umetnim usnjem (neke vrste platno) in z usnjem, tri pa z zlato obrezo, z umetnim usnjem, s pravim usnjem in s posebnim finim usnjem črnim ali zelenim (razkošna vezava).

Oprema platnic z zlatim pretiskom, napisom in Kristusovim monogramom je domače delo.

Vseh strani v misalu je 1088 in sicer I—XII, 1*—52* (Uvod), 1—908. in [1]—[116] (Molitve), skupno 67 tiskarskih pol.

Knjiga je prikupna in jo z veseljem jemljejo v roke.

Dodajmo še, da je bila natisnjena v 5500 izvodih, od katerih je bilo doslej prodanih nekako polovica. Zaradi majhne naklade založniki ne bodo imeli od nje posebnih materialnih koristi. Da bi se odločili za večjo naklado, pa ni kazalo.

NAVDUŠENJE ZA RIMSKI MISAL

Kako je bila izdaja potrebna, se vidi tudi iz prodaje knjige. Knjigovезnica je doslej komaj sproti dobavljala potrebne izvode. Zelo veliko zanimanje zanj je v Jugoslaviji, kjer pa zaenkrat še niso prejeli odgovora na prošnjo, da bi jo vsaj v nekaj sto izvodih lahko uvozili.

Bogu hvala, da je Rimski misal izšel. Ves trud zanj je stotero poplačan že z mislijo, koliko dušam bo pomagal k večji, globlji in pristnejši cerkveni miselnosti.

Msgr. dr. Jakob Ukmar je o tej izdaji napisal: „To je monumentalno delo, ki vredno stoji poleg zakonika kanoničnega prava in prevoda sv. pi-

sma. Res pravi in celi rimski misal, kakor na oltarju. Ima tudi novejše in lokalne svetnike. Novost, da stoji ordo missae po zadnji pobinkoštni nedelji, mi ugaja. Uvod „okrog božje mize“ je zelo važen. Ob koncu pa še molitvenik in načrt premišljevanj, torej omnia desiderabilia. Oprema prvovrstna, fin brevirski papir, dober jasen tisk, ordo missae dvobarven. Tisoč strani in vendar žepni format.“

„Za morebitno drugo izdajo svetujem namesto „Sredi Cerkve“ (missa In medio Ecclesiae) „sredi zbora ali sredi občine“, kakor imamo v novem prevodu sv. pisma. Tisti Tonetov Križani ob začetku kanona gotovo ne bo vsem všeč. Nismo še toliko napredovali v tovrstnem umetnostnem čutenju, da bi mogli to Golgoto pravilno oceniti in ob njej pobožno moliti. No pa vse to le ob strani...“

Še vtisi neke redovnice o Misalu: „Ob prejemu misala sem se tako raznežila, da bi bilo pismo, če bi ga takoj pisala, gotovo preveč sentimentalno. Čudno domotožje se me je namreč polastilo. Pa ne samo po domu in rodu, po naši zvonki slovenski pesmi in prazničnem potrkavanju, temveč celo po lastni otroški dobi. Zakaj nam niso že pred 50 leti dali slovenskega misala? Zakaj smo bili že v rani mladosti prisiljeni seči po drugojezični duhovni hrani. S svojim Bogom sem v teku mojega že dolgega življenja govorila večinoma v tujem jeziku. Ko sem se minuli teden posluževala slovenske mašne knjige, se mi je zdelo, da molim lepše, iskreneje, bolj božje. Naš jezik se mi je zazdel kot pesem, ves jasen in čist. Mogoče zato, ker živim že 20 let v tujini. Zdi se mi, da pose-
dujem neprecenljiv zaklad.“

Z. Reven

Izdaja: Konzorcij (Gregor Mali) — Urejuje: uredniški odbor (dr. Filip Žakelj, Rivadavia 234, Adrogué FNGR. prov. Buenos Aires, Argentina). — Uprava: Stanko Škrbe, Ramón Falcón 14158, Buenos Aires, Argentina. — Tiska tiskarna Vilko, Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina

